

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

KINDERAANNEMING EN INTERNATIONAAL

PRIVAAT RECHT

Door de moderne rechtsleer wordt vrij algemeen aangenomen, dat de vreemdelingen dezelfde burgerlijke rechten dienen te genieten als de inboorlingen, doch dat zij van het genot der politieke rechten moeten kunnen uitgesloten worden. Deze stelling berust op de natuurlijke billijkheid en wordt geschraagd door loutere redelijkheidsoverwegingen. Eensdeels is het inderdaad niet redelijk vreemdelingen deelachtig te maken aan het beheer ener politieke gemeenschap, waartoe ze niet behoren, terwijl het anderzijds billijk is de burgerlijke rechten toe te kennen aan de vreemdelingen, omdat ze onontbeerlijk zijn voor de verwezenlijking hunner doeleinden als mens.

De rechtstoestand der vreemdelingen ten aanzien van het genot der burgerlijke rechten werd in zijn geheel niet gereguleerd door de *Code Napoléon*. Deze behelst geen principiële oplossingen en voorziet slechts zeer bepaalde gevallen. Alzo bepaalt allereerst artikel 8, dat elke Belg het genot heeft van de burgerlijke rechten. Vervolgens beschikt artikel 13, dat het genot van al de burgerlijke rechten eveneens toekomt aan de vreemdelingen aan wie, door de machtiging van het staatshoofd, de toelating is verleend om alhier hun woonplaats te vestigen. Deze volstreekte assimilatie tussen Belgen en vreemdelingen blijft behouden, zolang de vreemdelingen alhier verblijf houden. Ten slotte behandelt artikel 11 de toestand der vreemdelingen, die behoren tot een staat, dewelke door verdragen zekere burgerlijke rechten heeft toegekend aan de Belgen : de bedoelde vreemdelingen genieten alhier het voordeel der wederkerigheid of reciprociteit.

Buiten de voornoemde gevallen vindt de rechtstoestand der vreemdelingen ten aanzien van het genot der burgerlijke rechten geen wettelijke reglementering in ons land. Alzo zwijgt de wet over de toestand der vreemdelingen, die weliswaar alhier verblijf houden of woonachtig zijn, doch die de door artikel 13 van het Burgerlijk Wetboek voorziene machtiging niet bekwamen om alhier hun woonplaats te vestigen. Eveneens rept de wet geen woord over de vreemdelingen, die behoren tot het een of het ander land, dat met België generlei verdrag heeft

afgesloten op het gebied van het genot der burgerlijke rechten. Zullen de bedoelde vreemdelingen geassimileerd worden aan de Belgen of zullen ze verstoken blijven van het genot der burgerlijke rechten? De rechtspraak is geroepen geworden om de ontstentenis van wettelijke beschikkingen aan te vullen.

De door de jurisprudentie gehuldigde opvatting berust op een onderscheid, dat gebaseerd is op de aard der onderscheidenlijke burgerlijke rechten. Sommige burgerlijke rechten vinden hun oorsprong veel eerder in de natuur der zaken dan in een formele wilsuitdrukking van de wetgever. Niet als burger, doch als mens komen ze aan de titularis toe, omdat ze voor zijn bestaan zelf noodzakelijk geacht worden en zulks buiten alle nationaliteitsoverwegingen om. Deze rechten berusten op de natuur der zaken en de wetgever van elk land komt te dien aanzien enkel tussen om ze te erkennen en te reglementeren. Andere burgerlijke rechten beantwoorden daarentegen niet aan de natuur der zaken en ze hebben enkel een bestaan, omdat de wetgever van een bepaald land ze wel tot het aanzijn heeft willen roepen, wijl bepaalde en plaatselijke omstandigheden hem zulks wenselijk hebben doen voorkomen. Ten aanzien der eerste reeks van burgerlijke rechten wettigt het onderscheid tussen Belgen en vreemdelingen zich niet. Vreemdelingen kunnen echter geen aanspraak maken op de uitoefening van die rechten, die de Belgische wetgever alleen ten behoeve van zijn onderhorigen gecreëerd heeft.

Deze oplossing lijkt volkomen logisch en verrechtvaardigd. De vreemdelingen moeten om het even waar het genot hebben van die burgerlijke rechten, die voor hun bestaan zelf noodzakelijk zijn. Als mens kunnen ze daarop aanspraak maken, zonder dat enig nationaliteitselement daaromtrent in overweging dient genomen te worden. Gans anders is het gesteld met de zgn. burgerlijke rechten *sensu stricto*. Zij zijn op grond van bepaalde omstandigheden door de Belgische wetgever met wel omljnde doeleinden uitgedacht en in het leven geroepen ten behoeve van zijn onderhorigen. Te dien aanzien de vreemdelingen met de Belgen assimileren zou noch in rechte noch in feite enigerlei steun vinden.

Het recht om als getuige op te treden in een notariële akte (art. 9 *in fine* der wet van 25 ventôse jaar XI) en in een testament (art. 980 B. W.) behoort tot de groep der burgerlijke rechten *sensu stricto* en komt dus niet toe aan de vreemdelingen. Buiten deze, op redenen van praktische aard gesteunde beschikkingen, heeft de wetgever nergens enige maatstaf aangegeven om het onderscheid te bepalen tussen de verschillende soorten van burgerlijke rechten. Vóór de wet van 22 Maart 1940 werd vrij algemeen aangenomen, dat de kinderaanneming gold als een schepping van de Belgische wetgever, waarvan de voordelen niet konden opgenomen worden door de vreemdelingen. Te dien aanzien heeft de nieuwe wet van 22 Maart 1940 een andere oplossing voorgeschreven en aanleiding gegeven tot interessante vraagstukken.

Theoretisch lijkt het volkomen verantwoord de kinderaanneming te beschouwen als een specifiek nationale instelling, waarvan de voordelen uitsluitend dienen voorbehouden te worden aan de staatsonderdanen. De kinderaanneming spruit niet voort uit de natuur der zaken. Zij wordt niet vereist door het bestaan zelf van de mens en zij is overigens in meerdere landen volstrekt onbekend. De kinderaanneming is werkelijk bekleed met al de kenmerken van een burgerlijk recht *sensu stricto*. Zij geldt als de schepping van de wetgever, die ze met het oog op de verwezenlijking van bepaalde doeleinden georganiseerd heeft ten behoeve van zijn onderhorigen: vreemdelingen moeten er daarom vreemd aan blijven. Een vreemdeling kan also geen Belg aannemen, noch door een Belg aangenomen worden (R.P.D.B., s.v. *Adoption et tutelle officieuse*, n^{rs} 4-6).

Van oudsher had de Belgische jurisprudentie, die de wet van 22 Maart 1940 is voorafgegaan, deze stelling aangenomen. Reeds een arrest van het Beroepshof te Brussel d.d. 1 Mei 1844 (*Pas.*, 1845, 2, 306) besliste, dat het recht om een kind aan te nemen niet aan een vreemdeling kon toegekend worden. De rechtsleer (zie o.m. A. Kluyskens, *Personen- en familierecht*, Brussel, 1942, p. 513., n^r 600 *in fine*) was doorgaans dezelfde mening toegedaan. Prof. H. De Page (*Traité Élémentaire*, dl I (2e uitg.), Brussel, 1939, p. 139) deelde die opvatting niet, ofschoon hij zijn zienswijze helemaal niet gemotiveerd heeft.

De vervaging der grenzen, de toename van het internationaal verkeer en het belang der kinderen hebben de wetgever van 22 Maart 1940 er toe gebracht de mogelijkheden der kinderaanneming te verruimen. Artikel 344, al. 2 van het Burgerlijk Wetboek beschikt inderdaad op het huidig ogenblik, dat een Belg een vreemdeling kan aannemen of door een vreemdeling kan aangenomen worden. De kinderaanneming behoort also niet langer meer tot de reeks der burgerlijke rechten *sensu stricto* in de privaatrechterlijke betekenis van het woord. Ten aanzien der kinderaanneming zijn de vreemdelingen door een zeer formele wettelijk volkomen geassimileerd geworden aan de Belgen.

Ofschoon de redactie van het gewijzigde artikel 344, al. 2 van het Burgerlijk Wetboek niet zo duidelijk is, dient het toch aangenomen te worden, dat ten onzent ook een vreemdeling door een vreemdeling kan aangenomen worden. Tegen het vermoeden, dat uit de enkele lezing der wet voortspruit, staat het vast, dat het niet vereist is, dat minstens een der twee bij de kinderaanneming betrokken partijen Belg zou zijn. Het onderzoek der voorbereidende handelingen van de wet toont op stellige manier aan, dat de wetgever bedoeld heeft de vreemdelingen op het gebied der kinderaanneming te assimileren aan de Belgen.

Dat vermogen is in genen dele ondergeschikt gemaakt aan de vereiste, dat de wederpartij in het plechtig contract van kinderaanneming Belg zou zijn.

De formele gelijkschakeling van Belgen en vreemdelingen op het gebied der kinderaanneming berust op een zeer positieve wettelijk. Deze veront dat een Belg een vreemdeling kan aannemen of door een vreemdeling kan aangenomen worden. Precies hier ontstaat een belangwekkend vraagstuk van internationaal privaatrecht, omdat de kinderaanneming blijkbaar behoort tot de staat en de bekwaamheid der personen, dewelke naar traditionele opvatting beheerst wordt door de nationale wet. Heeft de Belgische wet de toepasselijkheid der nationale wet willen uitsluiten? Acht zij de kinderaanneming mogelijk van of door een vreemdeling, waarvan de nationale wet de kinderaanneming verbiedt of niet kent?

Vermits de Nederlandse wet de kinderaanneming niet kent, is de onderstaande annotatie van Mr G. Lermusiaux (*Jurisprudence de la Cour d'Appel de Bruxelles*, in *J. d. T.*, 1949, p. 122) zeer belangrijk: « *Réformant un jugement du Tribunal de première instance de Bruxelles du 20 octobre 1948, la 2e chambre a, par arrêt du 17 janvier 1949, rendu de l'avis contraire du ministère public, homologué l'adoption par deux époux de nationalité hollandaise, domiciliés aux Pays-Bas, de la fille mineure non reconnue d'une personne de nationalité belge, domiciliée en Belgique.* » Alzo heeft het Hof van Beroep te Brussel de kinderaanneming in België van een Belgisch kind mogelijk geacht door Nederlandse staatsonderhorigen, waarvan de nationale wet de kinderaanneming niet kent.

In de recente publicatie van Mr G. Auvray (*L'Adoption et la Tutelle officieuse. — Commentaire théorique et pratique de la loi du 22 mars 1940*, Brussel, 1949, p. 158) wordt deze beslissing van het Beroepshof aangevochten, « *car ce serait ajouter au statut personnel de l'adoptant que de lui accorder une faculté qui ne lui est pas reconnue par sa loi nationale et ce, sous prétexte que cette faculté ne lui est pas « interdite » formellement. Si une loi nationale passe l'adoption sous silence, elle constitue par cela même ses ressortissants incapables d'y jouer un rôle. Or la capacité doit précisément être appréciée d'après la loi nationale.* »

Luidens de jurisprudentie is alzo de kinderaanneming mogelijk door een vreemdeling, waarvan de nationale wet de kinderaanneming niet kent. De doctrine daarentegen vergt, dat ook de nationale wet van de vreemdeling de kinderaanneming zou mogelijk achten. Is zulks niet het geval, dan is de desondanks alhier voltrokken kinderaanneming nietig. « *Il n'y a pas vice de consentement (G. Auvray, o.c., p. 158), mais bien absence de consentement dans leur chef et, par conséquent, cette adoption est nulle, de nullité absolue. L'action en nullité pourra être intentée par toute personne intéressée et par le ministère public. Cette action ne pourra pas se couvrir par confirmation et est imprescriptible. Il ne s'agit pas en effet d'une incapacité de protection, mais d'une incapacité spéciale et permanente de jouissance. Cette incapacité suit ces étrangers en Belgique et il fallait décider qu'il n'y avait pas lieu à adoption. L'adoption est en effet une fiction de la loi.* »

Het wil ons voorkomen dat deze zienswijze juridisch niet kan aanvaard worden en dat ten onzent de kinderaanneming dient mogelijk geacht te worden door een vreemdeling, waarvan de nationale wet de kinderaanneming niet kent. Vermoedelijk is het in rechte eveneens niet onjuist in België de kinderaanneming te aanvaarden van een vreemdeling, die behoort tot een rechtsgemeenschap, waarin de kinder-

aanneming door de wet verboden is. Niet alleen de formele uitspraak van de Belgische wetgever blijkt die zienswijze te verrechtvaardigen. Ze steunt insgelijks op het door de wetgever beoogde doel en vindt kracht in de overweging, dat de kinderaanneming niet uitsluitend onder het persoonlijk statuut dient gerangschikt te worden.

De wet van 22 Maart 1940 beslist op de meest volstrekte manier, dat een Belg een vreemdeling kan aannemen of door een vreemdeling kan aangenomen worden. Die beschikking is formeel en duidelijk. Zij is bovendien imperatief of gebiedend, vermits ze behoort tot het domein van het familierecht, dat op verplichtende manier van overheidswege uit gereguleerd wordt. Op geen enkel ogenblik heeft de wet van 22 Maart 1940 de mogelijkheid der kinderaanneming afhankelijk gesteld van of ondergeschikt gemaakt aan de gelijkkluidendheid of de conformiteit tussen de Belgische wet en de nationale wet van de vreemdeling. De duidelijkheid en het formeel karakter van de wettekst maken alle bijkomende beschouwingen volkomen overbodig.

De waarde van dit tekstargument steunt allereerst op de gevestigde beginselen der wetsinterpretatie. Als de wet duidelijk en formeel is, dient haar beschikking als dusdanig aanvaard te worden. Waar zij geen onderscheidingen maakt of voorwaarden stelt, dient de jurist ze niet tot het aanzijn te roepen. « *Si le texte est clair, adviseerde de Heer Hayoit de Termicourt (Pas., 1940, 1, 142), il n'appartient pas au juge de le corriger, de le modifier sous le prétexte de l'équité ou de la logique* » en een cassatie-arrest heeft overwogen, « dat het steeds een aangenomen beginsel is, dat wanneer een wettelijke tekst duidelijk is, men de letter er van niet mag ontduiken onder voorwendsel de geest er van te doorgronden » (V., 20 Mei 1942, Pas., 1942, 1, 126).

Vervolgens wordt het besproken tekstargument nog versterkt door de overweging, dat het gewijzigde artikel 344, al. 2 van het Burgerlijk Wetboek gecopieerd is van de Franse wet van 19 Juni 1923 (G. Auvray, o.c., p. 58-61). Die wet « *paraît consacrer l'orientation de la jurisprudence en présence d'un conflit de lois nationales, puisqu'il décide d'une manière absolue: « Un Français peut adopter un étranger ou être adopté par un étranger » sans réserver la conformité de la loi nationale de l'étranger. Il suffit que l'adoptant ou l'adopté soit Français pour justifier l'application de la loi française. L'adoptant et l'adopté auront en France le bénéfice de l'adoption, s'ils ne peuvent s'en prévaloir au dehors* » (P. Lerebours-Pigeonnière, *Précis de Droit international privé* (3e uitg. - Dalloz), Parijs, 1937, p. 415-416).

Naast het wetsargument, kan ook gesteund worden op het doel, dat de wetgever benaastigd heeft bij de wetswijziging van 22 Maart 1940, om te bevestigen, dat de nationale wet van de vreemdeling ten onzent de kinderaanneming niet kan verhinderen. De wetgever heeft bedoeld de kinderaanneming te vergemakkelijken voor alle belangstellenden zonder kunstmatige beperkingen. De stemming der wet is door de nakende oorlog bespoedigd geworden, vermits men vreesde « *que les menaces qui pesaient sur la Belgique allaient avoir pour résultat de priver beau-*

coup d'enfants de leur protecteurs naturels et il convenait de permettre que l'adoption élargie et renouvelée pût jouer en leur faveur » (G. Auvray, o.c., p. 25).

De wet van 22 Maart 1940 heeft niet alleen beoogd te verhelpen aan het geparalyseerd statuut, dat de *Code Napoléon* omtrent de kinderaanneming had opgebouwd. Zij heeft er een praktische instelling willen van maken, die bovendien toegankelijk zou zijn, niet enkel voor de Belgen, doch ook voor de vreemdelingen. Ongelukkige en ouderloze kinderen moeten geholpen worden en het feit, dat de nationale wet van de belangstellende vreemdeling de kinderaanneming niet kent, is in de bedoeling en de termen van de Belgische wetgever geen hinderpaal geweest om de gunst der kinderaanneming toe te kennen aan personen, die dat voordeel ten eerste erlangen. Het is zonder twijfel het opzet van de wetgever geweest de gunst der kinderaanneming op de ruimste manier toegankelijk te maken en de conformiteit der wetgevingen heeft hij nergens als vereiste gesteld.

Dat de conformiteit der nationale wet van de vreemdeling en de Belgische wet niet vereist is, resulteert ten slotte uit een nauwkeurig onderzoek van het statuut der kinderaanneming in zijn geheel. De kinderaanneming behoort zeker tot het persoonlijk statuut: de regelen nopens de naam, de ouderlijke macht en andere bewijzen zulks op beslissende manier. Zij betreft alzo zeer zeker de staat en de bekwaamheid der partijen, waardoor de toepassing der nationale wet onvermijdelijk geacht wordt. Desondanks ressorteert de kinderaanneming niet alleen onder het persoonlijk statuut. Zij is stellig met een gemengd karakter bekleed, vermits zij door haar belangrijkste praktische gevolgen betrekking heeft op het vermogens- en erfenissenrecht.

Moest de kinderaanneming uitsluitend de staat en de bekwaamheid der personen betreffen, dan zou de gelijkkluidendheid der wetgevingen zonder twijfel kunnen verdedigd worden op grond der beginselen van het internationaal privaatrecht. Er dient echter vastgesteld te worden, dat de kinderaanneming ook en vooral haar belangrijkste gevolgen veropenbaart op het gebied van het vermogensrecht. Precies in dat gemengd karakter der kinderaanneming vindt onze stelling steun. Van het ogenblik af, dat het niet meer gaat over uitsluitend persoonlijke, doch vooral vermogensrechtelijke aangelegenheden, moest de Belgische wetgever geen rekening meer houden met de beschikkingen, die de nationale wet van de vreemdeling behelst op het gebied der kinderaanneming.

Uit al deze beschouwingen menen we te mogen afleiden, dat een vreemdeling in België in een kinderaanneming partij kan zijn, wat zijn nationale wet ook zegge over de kinderaanneming. De duidelijke tekst der wet van 22 Maart 1940 wordt geschraagd door de bedoelingen van de wetgever en lijkt geenszins in strijd te zijn met de traditionele beginselen van het internationaal privaatrecht. Deze juridische beginselen zullen in feite verhinderen, dat een kind de eminente voordelen ener kinderaanneming zou moeten missen enkel en alleen omdat de nationale wet van zijn weldoener de kinderaanneming niet kent.

Raymond JACOBS.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 6 October 1949.

Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. Bareel.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

Hoger beroep (in burgerlijke zaken). — Ontoelaatbare schatting door de rechter. — Art. 33 Wet op de bevoegdheid.

Wanneer geen der bij de artikelen 21 tot 31 van de wet op de rechterlijke bevoegdheid aangewezen grondslagen tot bepaling van de waarde van de verscheidene geschilpunten van de hoofdvordering aanwezig is, en partijen die waarde niet hebben geschat, is de rechter niet bevoegd die waarde te schatten. Bij gebreke van schatting door partijen is het vonnis in eerste aanleg in het hoogste ressort gewezen (artikel 33 wet op de bevoegdheid).

De overweging in het bestreden vonnis, dat « de overige eisen, hoe gering zij ook mogen zijn, in elk geval een waarde hebben, welke, gevoegd bij de twee eisen, strekkende elk tot betaling van 500 fr., de duizend frank overschrijden » staat gelijk met een schatting door de rechter, waardoor artikel 33 der wet van 25 Maart 1876 geschonden is.

Looymans t/ Van der Auwera.

Gelet op het bestreden vonnis, 19. Maart 1946 gegeven door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het eerste middel : schending van de artikelen 8, 9, 21 en 33 van de wet van 25 Maart 1876 aangaande de bevoegdheid, doordat het bestreden vonnis uitgesproken werd door een Rechtbank die niet geldig uitspraak kon doen over het hoger beroep, omdat de beslissing, genomen door de Heer Vrederechter te Antwerpen, 19 Januari 1944, in laatste aanleg werd geveld, daar de partijen het geschil hadden geschat op een bedrag van duizend frank :

Overwegende dat de vordering door de aanlegster vóór de Vrederechter ingesteld er toe strekte te horen zeggen dat er op haar eigendom ten voordele van de verweerder geen recht van overgang bestond, in de toekomst alle overgang te verbieden en de plaatsen in de eerste staat te herstellen, eindelijk tot de betaling aan de aanlegster van een som van 500 frank bij wijze van schadevergoeding;

Overwegende dat de aanlegger bij tegeneis de toekenning van een som van 500 frank vorderde bij wijze van schadevergoeding wegens roekeloos en tergend geding;

Overwegende dat uit geen stuk van de procedure blijkt dat de hoofdeisen door een der partijen zou geschat zijn geweest;

Overwegende dat, afgezien van de vordering tot schadevergoeding, het bedrag der verscheidene punten van de hoofdeis volgens geen der grondslagen, bij de artikelen 21 tot 31 der wet over de bevoegdheid aangewezen, kon worden bepaald;

Dat ieder dezer punten van de eis nochtans voor een schatting vatbaar was;

Overwegende dat, om de ontvankelijkheid van het hoger beroep te rechtvaardigen, het bestreden vonnis hierop steunt dat « de overige eisen, hoe gering zij ook mogen zijn, in elk geval een waarde hebben, welke,

gevoegd bij de twee eisen strekkende elk tot betaling van 500 frank, de duizend frank overschrijden »;

Overwegende dat deze motivering gelijkstaat met een schatting door de rechter en artikel 33 der wet van 25 Maart 1876 schendt, hetwelk slechts aan de partijen het recht toekent de eis te schatten en beschikt dat, bij gebreke van deze schatting, de beslissing in laatste aanleg zal gewezen worden;

Dat hieruit volgt, dat, ter zake, het vonnis van de Vrederechter niet voor hoger beroep vatbaar was en dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beslist dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 23 September 1949.

Voorzitter : M. de Cock.
Raadsheren : MM. Sepulcre en Hodüm.
Advocaat-Generaal : M. Van Durme.
Advocaten : Mrs. Van den Bossche, A. Lesthaegens, Eyskens en Wagener.

Verkeer. — Botsing van motorrijders tegen onverlichte kar. — Geen gedeelde aansprakelijkheid.

Ongeval met dodelijke afloop. Botsing van motorrijder bij avond tegen een onverlichte met een paard bespannen kar.

In casu was het slachtoffer niet gedeeltelijk medeverantwoordelijk; de tegenovergestelde mening in het vonnis a quo steunt op veronderstellingen, niet op bewijzen.

Het ontbreken van remsporen is geen bewijs van onachtzaamheid van de motorrijder daar het ongeval op een bestrate (gekasseide) weg geschied is.

Het gebruik van niet-verblindende lichten wijst op voorzichtigheid van de motorrijder.

Weggebruikers zijn niet verplicht alle mogelijke nalatigheden en onvoorzichtigheden van andere weggebruikers te voorzien.

O. M., Vloemans en cs. Bertels, General Accident b.p. t/ Van Look.

Beticht van te Nijlen, kanton Lier, op 3 October 1947 :

A) Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig de dood te hebben veroorzaakt van Bertels Marcel.

B) Met samenhang : bestuurder zijnde van een voertuig met dierlijke trekkracht tussen het vallen van de avond en het aanbreken van de dag, op de openbare weg in beweging, dit voertuig niet voorzien te hebben van voren, hetzij van een links aan het

voertuig bevestigd en naar voren uitstralend niet verblindend wit of geelachtig licht, hetzij van twee naar voren uitstralende, witte of geelachtige lichten een rechts, een links, van achter, van een links bevestigd en naar achteren uitstralend rood licht;

Gezien het hoger beroep, op 31 Mei 1949 ingesteld door beklagde, op 31 dito door het Openbaar Ministerie en op 7 Juni 1949 door beide burgerlijke partijen, tegen het vonnis, uitgesproken (door drie rechters) de 27 Mei 1949, door de Rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Mechelen, dewelke, rechtdoende in correctionele zaken, de feiten A en B bewezen verklaart, zegt dat zij uitgemaakt zijn door hetzelfde gebrek aan vooruitzicht, voorzorg of onachtzaamheid en dat er dienvolgens slechts een straf dient te worden toegepast, de zwaarste;

Veroordeelt beklagde tot een gevangenisstraf van zes maanden en een geldboete van 500 frank, vermeerderd met 90 opdecimen en gebracht op 5000 fr. voor de betichtingen A en B, aangemerkt als een feit;

Verwijst beklagde verder tot de kosten van het proces, belopende in het geheel op 520 frank;

Beveelt dat de geldboete, verhoogd met 90 opdecimen, bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke tijd zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van drie maanden;

Gezien artikel 9 der wet van 31 Mei 1888, gewijzigd door de wet van 14 November 1947, beveelt dat de uitvoering der hoofdgevangenisstraf zal opgeschort blijven, indien gezegde betichte, binnen een termijn van drie jaar geen andere veroordelingen ondergaat tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan een maand wegens wanbedrijf of misdadig;

En rechtdoende op de besluiten van de burgerlijke partijen :

Veroordeelt beklagde om bij wijze van schadevergoeding te betalen aan de burgerlijke partij Vloemans, ex haerede : de som van 8.934, 37 frank;

Aan de moeder persoonlijk : de som van 139.301,25 frank;

Als moeder en wettige voogdes over haar drie minderjarige kinderen : de som van 11.250 frank, zijnde te samen de som van 159.485,62 frank, samen met de vergoedende intresten en de kosten, tot heden door deze B.P. gemaakt, belopende in het geheel 20 frank;

Verklaart deze veroordeling uitvoerbaar niettegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling voor een som van 50.000 frank;

Veroordeelt beklagde om als schadevergoeding te betalen aan de Burgerlijke partij General Accident de som van 2.032,50 frank, met de vergoedende intresten sinds de dag van de betaling, de gerechtelijke intresten en de kosten, gemaakt door deze B.P., belopende tot heden 20 frank;

Bepaalt de duur van de lijfswang tegenover beklagde op 15 dagen;

Verleent akte aan deze burgerlijke partij van het voorbehoud dat zij doet voor het geval, dat zij nog meerdere bedragen mocht uit te betalen hebben in gevolge de wet op de arbeidsongevallen;

Wijst de vordering van de burgerlijke partijen voor het overige af als ongegrond;

.....
Aangezien de verjaring der publieke vordering, wat het feit B. betreft, geldig gestuit werd door de dagvaarding van beklagde voor de Correctionele Rechtbank te Mechelen, bij exploit van deurwaarder Wynen, van Heist op den Berg, dd. 28 September 1948;

Overwegende dat door het onderzoek, voor het Hof gedaan, beide telastleggingen bewezen zijn gebleven,

dat met reden de eerste rechter vastgesteld heeft, dat het gebrek aan voorzorg en meer bepaald aan enige verlichting vanwege beklagde Van Loock, die op 3 October 1947 rond 19 uur, toen de avond reeds gevallen was, zijn onverlichte kar, met een paard bESPannen, op de steenweg Nijlen-Herentals in de richting van Herentals voerde, de oorzaak is geweest der aanrijding welke de dood van de motorrijder Bertels ten gevolge heeft gehad; dat met reden insgelijks de eerste rechter geoordeeld heeft, dat de betichtingen A. en B. uitgemaakt zijn door hetzelfde gebrek aan vooruitzicht en voorzorg en dat er dienvolgens slechts een enkele straf dient te worden toegepast, de zwaarste: dat, gelet op de zwaarwichtigheid van het misdrijf en het noodlottig gevolg ervan, de eerste rechter een juiste toepassing der strafwet heeft gedaan en dat verder, gelet op het verleden van beklagde, hij oordeelkundig de hoofdgevangenisstraf voorwaardelijk heeft verklaard; overeenkomstig art. 9 der wet van 31 Mei 1888, gewijzigd door de wet van 14 November 1947;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende nochtans dat de eerste rechter ten onrechte heeft geoordeeld een deel der verantwoordelijkheid van het ongeval ten laste van het slachtoffer te moeten brengen; dat de daaromtrent opgegeven redenen meer op veronderstellingen dan op vaste bewijzen berusten; dat o.m. de afwezigheid van remsporen, voornamelijk daar het hier gaat om een gekasseide weg, weinig beslissend is wat betreft de onachtzaamheid van het slachtoffer; dat in alle geval een onvoorzichtige snelheid van het slachtoffer niet bewezen is; dat volgens de ooggetuigen het motorrijwiel normaal verlicht was, zonder groot licht nochtans, en volgens getuige Van Bael, Josephine, dat hij « een licht zoals de autos er een hebben wanneer het mistig weer is » hetgeen, gelet op de beperkte zichtbaarheid en de bijzondere toestand der plaats, eerder op voorzichtigheid wijst vanwege het slachtoffer; dat inderdaad, bekend is dat bij het vallen van de nacht op zekere plaatsen de bestuurders van auto's en motorrijwielen verblind worden door de terugkaatsing van eigen lichten, voornamelijk als deze sterk zijn; dat de algemene voorzichtigheidsregel, die aan de weggebruiker de verplichting oplegt zijn snelheid derwijze te regelen, dat hij in de ruimte van zijn gezichtsveld voor een hindernis tijdig kan stilhouden, op redelijke wijze dient opgevat te worden, dit op straf van alle normaal verkeer onmogelijk te maken; dat men eindelijk bezwaarlijk van de weggebruiker kan eisen gedurig al de gebeurlijke nalatigheden en onvoorzichtigheden van andere weggebruikers te voorzien of te vermoeden, o.m., zoals het vonnis het aanhaalt van wege de landbouwers, die 's avonds met hun gespan van het veld terugkomen;

Overwegende derhalve dat er niet voldoende bewijzen zijn om een deel der verantwoordelijkheid ten laste van het slachtoffer te brengen; dat beklagde dienvolgens de algeheelheid der schadelijke gevolgen van het ongeval moet dragen en het vonnis te dien opzichte dient gewijzigd te worden;

Over de schade :

I. Eis van de burgerlijke partij Weduwe Bertels :

Overwegende dat het vonnis « a quo » de schade in alle hare delen op billijke wijze en met redenen omkleed vastgesteld heeft, dat deze burgerlijke partij, zich, voor wat de schade betreft, bij het vonnis « a quo » nederlegt; dat de algeheelheid der schade in het

vonnis berekend werd op 212.647,50 frank, waarvan dient afgetrokken te worden de som van 50.000 frank bij voorraad betaald zodat blijft een bedrag van 162.647,50 frank (en niet 109.485,82 frank), zoals bij loutere materiële vergissing in de neergelegde besluiten gewijzigd);

II. *Eis van de burgerlijke partij « General Accident » :*

Overwegende dat de schade niet betwist wordt en in haar algeheelheid 2.710 frank bedraagt;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, gezien de in het bestreden vonnis aangehaalde wetsbepalingen alsook artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, aangeduid ter zitting door de Heer Voorzitter;

Op strafrechtelijk gebied :

Ontvangt de ingestelde hoger beroepen, verklaart ze ongegrond en bevestigt het bestreden vonnis in al zijn schikkingen op strafrechtelijk gebied, verwijst beklagde jegens de openbare partij in de kosten van hoger beroep, belopende 556 frank;

Op burgerlijk gebied :

Verklaart de beroepen der burgerlijke partijen Vloemans Maria, Weduwe Bertels, en « General Accident » ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet, waar het $\frac{1}{4}$ der verantwoordelijkheid ten laste van het slachtoffer heeft gelegd en slechts $\frac{3}{4}$ ten laste van beklagde Van Loock;

Wijzigende desaanvaande, zegt voor recht dat de gehele verantwoordelijkheid van het ongeval berust bij beklagde;

Dienvolgens veroordeelt beklagde Van Loock om :
1° aan de burgerlijke partij Vloemans Maria, Wwe Bertels, te betalen de som van 162.647,50 frank, met de vergeldende intresten sinds 3 October 1947, de gerechtelijke intresten en de kosten der beide gedingen jegens deze burgerlijke partij.

2° Aan de burgerlijke partij « General Accident » te betalen de som van 2.710 fr., met de vergoedende intresten sinds 3 October 1947, de gerechtelijke intresten en de kosten der beide gedingen jegens deze burgerlijke partij;

Verleent akte aan deze burgerlijke partij van het door haar gemaakte voorbehoud voor de toekomst;

Bevestigt het vonnis voor het overige.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 9 Juni 1949.

Voorzitter : M. A. Stellfeld.

Rechters : MM. Deripainseel en Ceulemans.

Advocaten : Mrs. Bosmans en De Coster.

Scheiding en deling. — Bevoegdheid van vrederechter en burgerlijke rechtbank. — Kleine nalatenschappen. — Voorwerpen van handelsrechtelijke aard.

Indien één der gerechtigden in een onverdeeldheid reeds een verzoekschrift ingediend heeft tot overneming naar schatting en een andere gerechtigde daarna dagvaardt tot gewone verdeling en vereffening, dan wordt de vrederechter niet noodzakelijk onbevoegd. De Rechtbank van eerste aanleg kan evenwel de zaak volledig tot zich trekken, indien daartoe voldoende redenen aanwezig zijn.

Opdat het verzoek om overneming ontvankelijk zij, moet verzoeker bewijzen, dat hij medegerechtigde is in geheel het voorwerp der overneming en in elk zijner onderdelen. Bovendien mag het verzoek zich niet uitstrekken tot voorwerpen, waarin ook derden gerechtigd zijn, die niet medeefgenamen zijn met verzoeker.

De voorwerpen van handelsrechtelijke aard vallen buiten de toepassing der wet van 16 Mei 1900. Hun aanwezigheid kan zelfs het geheel verzoek om overneming doen vervallen indien het daardoor onmogelijk is om tot een werkelijke verdeling te komen.

Van Uffel-Smits t/ Daems-Smits en t/ Cs. Biermans.

Overwegende dat eisers de verdeling en vereffening vorderen van de huwelijksgemeenschappen Smits-Buylinckx en Biermans-Buylinckx, alsmede van de onverdeeldheid, bestaande tussen de kinderen uit het eerste en uit het tweede huwelijk van wijlen Julia Catharina Buylinckx, overleden te Westmalle op 26 Juni 1948, alsmede van de nalatenschap dezer laatste;

Overwegende dat verweerders opwerpen dat deze vordering onontvankelijk, ten minste ongegrond is, daar derde verweerder, Biermans Victor Cornelius, weduwnaar van de afgestorvene, vóór de vrederechter van Brecht de toepassing heeft ingeroepen van de wet van 16 Mei 1900 op de kleine nalatenschappen, zodat volgens hen uit de deling en vereffening dienen te worden uitgesloten, de goederen, die het voorwerp uitmaken van het verzoek om overneming naar schatting;

Overwegende dat, wanneer een vordering tot verdeling en vereffening ingeleid wordt, nadat bij de vrederechter reeds een verzoek om overneming naar schatting is ingediend, het de Rechtbank vrijstaat naargelang van de omstandigheden laatstbedoeld verzoek te laten behandelen door de vrederechter, of het integendeel tot zich te trekken (Cfr. Verbr. 2 Juni 1927, Pas. 1927, I, 247; De Page, t. IX, n° 1066 in voetnota; Kerremans, Erfregeling van de kleine nalatenschappen, uitg. 1943, n° 88 in fine);

Overwegende dat, indien de procedure vóór de vrederechter reeds ver gevorderd is en er geen ernstige grieven tegen ingebracht worden door de partij, die de deling vordert, de Rechtbank hoegenaamd niet verplicht is de zaak tot zich te trekken en de zaak opnieuw te behandelen (Vgl. Burg. Rechth. Antwerpen, 1e Kamer, 12 Februari 1949 in zake Spoelders en Cst); dat echter in dit geval, de procedure vóór de

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

vrederechter pas begonnen is en dat deze magistraat haar zelfs geschorst heeft tot na uitspraak over het huidig geding door de Burgerlijke Rechtbank; dat bovendien door de eisers opwerpen worden gemaakt, die de toepasselijkheid der wet op de kleine nalatenschappen ernstig in het gedrang brengen;

Overwegende dat de Rechtbank in die omstandigheden de zaak volledig tot zich trekt;

Overwegende dat de eisers opwerpen dat de goederen waarvan de overneming door 3de verweerder verzocht is, niet in hun geheel uitmaken van de nalatenschap van de de cujus, noch van de gemeenschap, bestaan hebbende tussen haar en derde verweerder;

Overwegende dat 3de verweerder weliswaar voor een minst kindsgedeelte gerechtigd is in de nalatenschap van wijlen Buylinckx Julia, zulks ingevolge huwelijksgift, verleden vóór notaris Arthur Janssens, te Wijnegem, op 7 October 1918;

Dat dus, indien bedoelde goederen uitsluitend behoorden tot de nalatenschap Buylinckx en tot de gemeenschap Biermans-Buylinckx, 3de verweerder voorzeker ontvankelijk zou zijn om de overneming naar schatting te verzoeken, daar hij alsdan medegerechtigd zou zijn in al de voorwerpen der overneming, en de kinderen uit het eerste huwelijk, samen opkomend met hem en met zijn kinderen, niet als derden zouden kunnen beschouwd worden (Vgl. Beroep, Brussel, 7 Juli 1928, Pas. II, 253);

Overwegende dat echter in het huidig geval ook nog de gemeenschap, bestaan hebbende tussen wijlen Mevrouw Buylinckx en haar eerste echtgenoot, wijlen Joannes Florentinus Smits, moet verdeeld worden;

Dat in het gedeelte dezer gemeenschap, dat toevait aan wijlen Joannes Smits, uitsluitend de kinderen uit het eerste huwelijk gerechtigd zijn, zodat zij in dit opzicht wel « derden » worden ten opzichte van derde verweerder en zijn kinderen;

Overwegende dat verweerders niet bewijzen noch aanbieden te bewijzen dat de goederen, waarvan de overneming gevraagd wordt, volledig vreemd zijn aan de gemeenschap Smits-Buylinckx, zodat moet aangenomen worden dat zij er wel verband mee houden;

Dat zulks een eerste reden is waarom het verzoek om overneming niet ontvankelijk is (Vgl. Ernst, Régime successoral des petits héritages, n° 67; Burg. Rechtbank Luik, 20 Juni 1932, Pas. 1933, III, 16; Kerremans, Op. cit. n° 57; Schicks, IV, blz. 299);

Overwegende dat eisers bovendien opwerpen dat de goederen, waarvan de overneming gevraagd wordt, niet alleen een boerengedoe omvatten maar bovendien ook een maalterij, die als handelszaak buiten toepassing van de wet op de kleine nalatenschappen gesloten wordt;

Overwegende dat de uitbating van een molen, zoals deze tegenwoordig opgevat wordt, inderdaad als een commerciële onderneming wordt aangezien, daar zij een speculatie insluit op de arbeid van machines (Vgl. Frédéricq, uitg. 1946, t. I, n° 37, blz. 83-84);

Dat in geval van uitsluiting van de commerciële goederen de overneming niet meer zou leiden tot een verdeling en aldus haar wezen en doel zou missen;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

.....

Beveelt dat op vordering van eisers en in het bijzijn van verweerders door het ambt van notaris Mr Van Olmen te Brecht, zal overgegaan worden tot de handelingen van vereffening en deling, enz.;

Beveelt dat vooraf zal overgegaan worden tot de openbare verkoop van ...;

Wijst af de vordering van verweerders tot toepassing van de wet van 16 Mei 1900 op de kleine nalatenschappen;

Kosten ten laste des boedels.

NOOT : Verg. wat betreft de toepasselijkheid van de wet van 16 Mei 1900 op woonhuizen, die tevens gebruikt worden als handelshuis, Hof van Verbreking, 20 Januari 1949, R. W. 1948-49, 899.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 26 Maart 1949.

Voorzitter : M. Stellfeld.

Rechters : MM. Roevens en Ceulemans.

Schenking tussen echtgenoten bij huwelijksvoorwaarden — Vordering tot echtscheiding op grond van grove beledigingen. — Overlijden van de beledigde echtgenoot. — Zijn erfgenamen zijn krachtens art. 957, lid 2, B.W. gerechtigd herroeping der schenking te vorderen.

De erfgenamen van de voor-overleden echtgenoot, die zijn persoon voortzetten, zijn krachtens art. 957, lid 2, B. W. gerechtigd op grond van beledigingen van erge aard, waaraan de langstlevende echtgenoot zich tegen de vooroverleden echtgenoot gedurende diens leven heeft schuldig gemaakt, een vordering in te stellen tot herroeping van een bij huwelijksvoorwaarden tussen de echtgenoten gedane schenking, indien de overleden echtgenoot op grond van bedoelde beledigingen een vordering tot echtscheiding tegen de andere echtgenoot heeft ingesteld.

De vordering tot echtscheiding moet immers geacht worden impliciet een vordering tot herroeping der schenking te omvatten.

Ottelohe en Henderickx t/ De Laet.

Aangezien de eis strekt tot vernietiging van de in het hiernavermelde huwelijkscontract voorziene vooruitnemingen en giften;

Aangezien uit de gedingstukken blijkt dat de genaamde Henderickx Frans, zoon van de eerste aanlegger en broeder van de tweede aanlegger, de 7de Januari 1936 in de echt trad met De Laet Julia, verweerster in huidig geding;

Aangezien op 2 Januari 1936 voor notaris Naets, verblijvende te Boechout, tussen voormelde echtelieden een huwelijkscontract verleden werd, behelzende o.m. de volgende artikelen;

Artikel 1 : « De toekomstige echtgenoten nemen de scheiding van goederen aan, overeenkomstig met de artikels 1536 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, behoudens de volgende wijzigingen.

Ieder van hun zal het bezit en het beheer zijner roerende en onroerende goederen behouden. Ieder zal ook zijn schulden vóór of tijdens het huwelijk aangaan, blijven dragen.

Artikel 3 : « Alle meublerende meubelen, ter uitzondering van degene hiernavermeld in artikels 5 en 6, die het gemeen huis zullen garnieren, inbegrepen huishoudelijke voorwerpen, zilverwerk, boeken, geschriften, schilderijen, verzamelingen, kunstvoorwerpen, wijnen en voorraad, zullen deel maken van de gemeenschap door artikel 2 ingesteld, en zullen bij huwelijksbeschikking vooruit in volle eigendom toekomen aan de langstlevende echtgenoot, welke voor-

uitneming aan de echtgenote zal toekomen, zelfs in geval van verzaking aan de gemeenschap.

Artikel 7 : « Ten einde zich blijken te geven van hun onderlinge genegenheid doen de toekomstende echtgenoten aan de langstlevende van hen, hetgeen door ieder van hen aangenomen wordt, in geval van ontbinding van het huwelijk door het afsterven van een hunner wederzijds en onwederroepelijk gift onder levenden van de volle eigendom van al de goederen, zo roerende als onroerende, zonder uitzondering die de nalatenschap van de eerststervende zullen uitmaken. Bij nalating van kinderen uit dit huwelijk geboren zal deze gift herleid worden op het gedeelte zo in volle eigendom als in tocht waarvan de wet zal toelaten te beschikken. »;

Aangezien Henderickx Frans na enkele jaren huwelijk, een geding tot echtscheiding wegens bepaalde oorzaak instelde en dat in dat geding op 23 Juni 1947 een getuigenverhoor plaats vond; dat echter vier dagen later, zijnde 27 Juni 1947, Henderickx Frans ten gevolge van een verkeersongeval overleed;

Aangezien bij ontstentenis van kinderen, uit het huwelijk gesproten, de vraag rijst of aanleggers, die de erfgechtigden zijn van de vooroverledene en zijn persoon voortzetten, gerechtigd zijn krachtens art. 957 Burgerlijk Wetboek op grond van ondankbaarheid de vordering in te stellen tot herroeping der schenkingen, ten bate van de langstlevende bedongen in het huwelijkscontract;

Aangezien verweerster ten onrechte opwerpt, dat de herroeping niet meer kan gevorderd worden door de erfgenamen, daar zij niet door de schenker ingesteld werd en deze ook niet is overleden binnen het jaar na het misdrijf; dat integendeel moet aangenomen worden dat de vordering alreeds impliciet ingesteld werd door de erflater in de vorm ener vordering, strekkende tot echtscheiding, terwijl er geen verzoening tot stand kwam; (zie De Page, *Traité Élémentaire du Droit civil Belge*, t. VIII, n^{rs} 666, 667);

Aangezien bij overlijden van de erflater deze vordering, impliciet begonnen door wijlen Henderickx Frans door zijn eis tot echtscheiding, expliciet en door nieuwe vordering door de erfgenamen, die de persoon van de overledene voortzetten, mag voortgezet worden, minstens binnen de termijn van één jaar na het afsterven van de erflater;

Aangezien derhalve de Rechtbank in casu dient te onderzoeken of uit de stukken van het geding tot echtscheiding een geval van ondankbaarheid blijkt, zoals bepaald in art. 955 B.W.B., dat uit het op 23 Juni 1947 gehouden getuigenverhoor blijkt dat verweerster ernstig te kort kwam aan haar echtelijke verplichtingen en daardoor haar man op erge wijze beledigde door haar regelmatige en intieme omgang met allerlei militairen, vreemden inbegrepen;

Aangezien dienvolgens de vraag van aanleggers ontvankelijk en gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende bij tegenspraak;
(.....);

Zegt voor recht dat de in artikelen 3 en 7 van het huwelijkscontract, op 2 Januari 1936 verleden voor Mter Naets, notaris te Boechout, tussen Henderickx Frans en De Laet Julia, voorziene schenkingen en vooruitnemingen ten aanzien van verweerster herroepen worden op grond van het bewezen beledigend gedrag van verweerster;

Legt de kosten ten laste van verweerster.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 18 Maart 1949.

Voorzitter : M. A. Serck.

Rechters : MM. De Brauwere en Temmerman.
Advocaten : Mrs. Vidts en Pauwels.

1. Gewijsde. — **Exceptie van rechterlijk gewijsde. — Verschillende oorzaken.**
2. Pacht. — **Art. 6 der wet van 31 Maart 1948 is toepasselijk, indien de pachter de verpachte hofstede verlaat om een belangrijker hofstede te betrekken.**

1. *De exceptie van rechterlijke gewijsde gaat in casu niet op, omdat de vordering, waarop het bestreden vonnis is gewezen, een andere oorzaak had dan die, waarover bij een vorig vonnis uitspraak werd gedaan.*
2. *Uit de geschiedenis van de totstandkoming van art. 6 der wet van 31 Maart 1948 blijkt weliswaar, dat het niet de bedoeling was van de wetgever aan een verpachter de mogelijkheid te geven om een perceel land aan het bedrijf van zijn pachter te onttrekken onder voorwendsel, dat de hem overblijvende percelen voldoende zijn voor de exploitatie van het bedrijf; daaruit mag echter niet worden afgeleid, dat voormeld art. 6 niet toepasselijk zijn zou, wanneer zoals in casu, de pachter de gepachte hofstede verlaat om een andere te betrekken, die belangrijker is.*

Van Overloop t/ De Potter de ten Broeck.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van het beroepen vonnis d.d. 9 October 1948, gewezen door het Vrederegerecht van het kanton Assenede;

Overwegende dat tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld tegen het in eerste aanleg gewezen vonnis;

I. — *Nopens de exceptio rei judicatae :*

Overwegende dat het geding, waarin bij vonnis d.d. 31 Januari 1948 van het Vrederegerecht te Assenede werd beslist, tot voorwerp had de geldigheid van de aan de appellant betekende opzegging d.d. 5 Augustus 1945, om reden dat zij gegeven werd met het oog op eigen gebruik en terwijl zij melding maakte van deze omstandigheid;

Overwegende dat de eis, waarover het beroepen vonnis heeft beslist, wel is waar de geldigheid van dezelfde opzegging nastreeft, doch gestaafd is op een feit dat zich na de uitspraak van het vonnis d.d. 31 Januari 1948 heeft voorgedaan, namelijk het feit dat, sedert 21 Mei 1948, de appellant te Moerbeke-Waas over een ander hofstede met land beschikt, welke nog belangrijker is dan degene die hij voorheen betrok; dat deze eis derhalve een ander oorzaak heeft dan de eis die vroeger werd ingesteld;

Overwegende dat de door de appellant opgeworpen exceptie dus faalt;

II. — *Ten gronde :*

Overwegende dat, naar luid van artikel 6 der wet van 31 Maart 1948 op de landpachten, het voordeel van artikel 1 derzelfde wet mag onttrokken worden aan de pachter, die over een ander passende landbouw-exploitatie beschikt;

Overwegende dat artikel 1 van voormelde wet betrekking heeft op alle opzeggingen in zake landpacht, waaraan geen gevolg werd gegeven en dus ook op

de opzeggingen die, zoals in casu, betrekking hebben op verpacht land;

Overwegende dat, indien wel is waar uit de geschiedenis van de tot standkoming van de wet blijkt, dat het niet de bedoeling is van artikel 6 aan een verpachter de mogelijkheid te verschaffen om een perceel land aan het bedrijf van zijn pachter te onttrekken onder voorwendsel, dat de overblijvende percelen voor de exploitatie van dit bedrijf volstaan, daaruit geenszins mag afgeleid worden dat dit artikel 6 niet toepasselijk zou zijn op verpacht land, wanneer, zoals in casu, de pachter van de hofstede, waarvan dit land deel uitmaakt, deze hofstede verlaat om een andere hofstede te betrekken;

Overwegende dat vaststaat dat de ander hofstede, welke de appellant nu te Moerbeke-Waas exploiteert, belangrijker is dan degene, die hij vroeger te Assenede betrok;

Overwegende dat deze hofstede derhalve voor de appellant passend is in de zin van artikel 6 der voormelde wet; dat de eerste rechter dienvolgens, ter zake, een juiste en billijke toepassing van deze wet heeft gemaakt, waar hij beslist heeft dat de aan de appellant betekende opzegging haar uitwerking zal hebben, en dientengevolge appellants uitzetting heeft bevolen;

Om die gronden,

De Rechtbank, zetelende in hoger beroep, alle andere conclusiën van de hand wijzende, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk maar ongegrond;

Bevestigt het beroepen vonnis en veroordeelt de appellant tot de kosten van het hoger beroep.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE OUDENAARDE

3 Juni 1949.

Voorzitter : M. De Grootte.

Bijzitters : M.M. Devos en Vandevelde.

O. M. : M. Viaene.

Advocaten : Mrs. Bosmans, De Jaeger, Vermast.

Verkeer. — Wederzijdse verkeersfouten. — Gedeelde aansprakelijkheid. — Stoffelijke en zedelijke schade.

Voerman met onverlichte kar en paard na het invallen van de avond aangereden door een achteropkomende personenauto. De autobestuurder, die verblind was door de zoeklichten van een uit de tegenovergestelde richting komende auto, heeft verzuimd te stoppen, althans zijn snelheid dusdanig te matigen, dat hij kon zien hetgeen zich binnen zijn gezichtsveld bevond.

Gedeelde aansprakelijkheid : 2/3 ten laste van het slachtoffer; 1/3 ten laste van de autobestuurder.

Stoffelijke schade : o.a. door het wegvallen van het hoofd van het landbouwbedrijf (zie nader het vonnis).

Zedelijke schade : a) leed en smart van het slachtoffer vanaf het ongeval tot zijn overlijden; b) leed van de weduwe en kinderen — het missen van de steun van man en vader (zie nader het vonnis).

O. M. en Wed. A. Maertens-Goeminne en erfgenamen Maertens, b.p., t/ De Baets A. en N.V. Tissage de Leupegem.

Op strafgebied :

Overwegende dat Maertens Arthur met kar en paard op 4 November 1948 de rijweg Oudenaarde-Ronse op het grondgebied Etikrove volgde, de linkerachterkant van de kar aangereden werd door de rechterkant van de personenwagen van eerste gedaagde;

Overwegende dat blijkt uit de gegevens van de bundel en de debatten ter zitting, dat de aanrijding plaats moet hebben gehad ten vroegste om 17.45 uur en ten laatste om 17.50 uur;

Overwegende dat krachtens artikel 85 van de Wegcode alle voertuigen, die op de openbare weg in beweging zijn, moeten voorzien zijn van lichten, zoals in voormeld artikel beschreven, dit vanaf het vallen van de dag.

Overwegende dat op bewuste dag in de streek van Etikrove de zon onderging om 17.16 uur, terwijl de burgerlijke schemering eindigde om 17.51 uur, dat bovendien de hemel zeer bewolkt was;

Dat aldus mag worden aangenomen, dat op het ogenblik van het feit de avond gevallen was;

Dat trouwens alle voertuigen, die zich bewogen op bovengemelde baan voorzien waren van uitstralende lichten, dat de slagboom aan de overweg der spoorlijn Leupegem-Melden insgelijks verlicht was, terwijl alleen het gespan, geleid door Maertens Arthur, het niet was;

Overwegende dat de verklaringen nopens de zichtbaarheid van sommige personen, die zich in het vlakke veld bevonden, slechts met veel omzichtigheid dienen aangenomen te worden, daar de zichtbaarheid op een dergelijke plaats zich ongetwijfeld veel wijder uitstrekt en de klaarte langer aansleept dan op een rijweg, lange beide kanten met bomen beplant;

Overwegende anderzijds dat eerste gedaagde ter zitting heeft verklaard verblind te zijn geweest door de zoeklichten van een autovoertuig, dat uit tegenovergestelde richting kwam;

Overwegende dat hij in dit geval de verplichting had stil te houden of ten minste met dergelijke snelheid te rijden, dat hij kon ontwaren wat zich in zijn gezichtsveld bevond (Rev. Ass. Res. 1937, blz. 2572, Bull. Ass. 1939 blz. 329);

Overwegende dat hij, verblind zijnde, op een gevaarlijke wijze heeft gereden en zijn snelheid niet heeft geregeld volgens de omstandigheden, vermits hij het gespan slechts bemerkt heeft, toen hij dit niet meer kon vermijden;

Overwegende dat Maertens Arthur aan de hem door de aanrijding veroorzaakte verwondingen bezweken is;

Overwegende dat alle ten laste van eerste beklagde gelegde feiten ten genoeg van rechte bewezen zijn;

Dat zij het uitwerksel zijn geweest van een en hetzelfde strafbaar feit en dus maar een straf vereisen;

Op burgerlijk gebied :

1. Wat de aansprakelijkheid betreft :

Overwegende dat, gezien vorengaande beschouwingen, een derde van de verantwoordelijkheid op de eerste beklagde rust, de twee andere derden op het slachtoffer zelf;

2. Wat de bedragen betreft :

Burgerlijke partij Goeminne Marie in eigen naam.

1. Uitgaven :

Overwegende dat de bedragen, gevorderd wegens geneeskundige zorgen, hospitalisatie, enz., alsmede

dit voor reparatie der kar door bescheiden gestaafd zijn en dienen te worden toegekend, zijnde samen 9.362 fr.;

Overwegende, wat de begrafenis-kosten betreft, een algemeen aanvaarde rechtspraak wegens vroegtijdige uitbetaling van die kosten, een vergoeding toekent, dewelke, in acht genomen de 55-jarige leeftijd van het slachtoffer, ter zake mag vastgesteld worden op een som, ex aequo et bono geraamd op 5.000 fr.;

2. Winstderving en materiële schade :

Overwegende dat Maertens Arthur aan het hoofd stond van een landbouwbedrijf, groot ongeveer 11 Ha., hetwelk hij met behulp van een knecht uitbaatte;

Overwegende dat, gezien de gezinstoestand van het slachtoffer, de hulp van een knecht voortaan onontbeerlijk zal wezen waarvan het dagelijks loon met de kost mag geraamd worden op 150 fr., wat een jaarlijks bedrag van circa 50.000 fr. vertegenwoordigt, rekening houdende met de zon- en feestdagen;

Dat het redelijk is dit bedrag te verhogen met 10.000 fr. wegens het wisselvallige, dat door het verdwijnen van het hoofd der uitbating een zeker verlies ten gevolge heeft;

Overwegende dat de persoonlijke onderhoudskosten van het slachtoffer, in acht genomen de familielast welke het te dragen had, mogen geraamd worden op 20 % van het bruto inkomen van 60.000 fr., zodat de jaarlijkse netto-schade de som van 48.000 fr. bedraagt;

Overwegende dat het slachtoffer, ongeveer 55 jaar oud, overeenkomstig de tabellen, gehecht bij het Koninklijk Besluit van 21 September 1926, nog een vermoedelijke levensduur had van zestien jaar;

Dat weliswaar, ofschoon zijn mager lichaamsgestel volgens dokters verslag er toe heeft bijgedragen aan zijn ziekte, aan dewelke hij leed (longontsteking en septicimie ingevolge het ongeval) een dodelijk afloop te geven, er geen elementen voorhanden zijn om te besluiten, dat zijn levensduur daardoor in normale omstandigheden zou verkort geworden zijn, dat de vermoedelijke levensduur, door voormelde tabellen vastgesteld, niet hoeft verminderd te worden;

Overwegende aldus dat de schade met een kapitalisatie-rente à 4 % een bedrag vertegenwoordigt van $48.000 \times 11,6522 = 559.305,60$ fr.;

Zedelijke schade :

a) van het slachtoffer :

Overwegende dat de burgerlijke partij enkel een som kan eisen in hoedanigheid van moeder-wettige voorgeders over hare minderjarige kinderen, dat zij persoonlijk geen titel doet gelden, schenking bij het overlijden of testament, waarbij zij voor het patrimonium van het slachtoffer zou erven, aan hetwelk deze som toegevoerd komt (Brussel 10-7-1943 Pas. 1944, III, blz. 43);

Overwegende dat het slachtoffer zware verwondingen heeft opgelopen, die gangreen veroorzaakten en een heelkundige bewerking noodzakelijk maakten: dat bloedvergiftiging en longontsteking er op volgden, dat het in deze toestand nog veertien dagen heeft geleefd;

Dat de schade uit hoofde van de geleden pijnen en smarten billijk mag geraamd worden op 50.000 fr., welk bedrag ex herede aan zijn wettelijke erfgenamen toekomt;

b) van de weduwe :

Overwegende dat, in acht genomen de tragische omstandigheden van het overlijden van haar man en het feit dat zij thans alleen aan het hoofd staat van het landbouwbedrijf en te zorgen heeft voor de opvoe-

ding van haar zes minderjarige kinderen, een vergoeding van 100.000 fr. haar rechtmatig toekomt;

c) voor de kinderen :

Overwegende dat de zes minderjarige kinderen van het slachtoffer tengevolge van het ongeval de vaderlijke steun missen; dat insgelijks in acht dient te worden genomen het leed, dat zij voelden door het afsterven;

Overwegende dat het rechtmatig is aan elk der kinderen uit gemelde hoofde een vergoeding toe te kennen van 30.000 fr.

.....

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

3e Kamer. — 10 November 1949.

Alleenzettelende rechter : M. Rubbrecht.

O.M. : M. Boeyé.

Advocaat : M. Tant.

Gewijsde. — Het gezag van gewijsde van het strafvonnis ten aanzien van de burgerlijke vordering van de gelaedeerde strekt zich niet uit tot omstandigheden, ontstaan na de uitspraak van het strafvonnis.

Zelfs wanneer gedaagden bij in kracht van gewijsde gegaan strafvonnis veroordeeld zijn wegens het toebrengen van slagen, die een tijdelijke arbeids- onbekwaamheid van het slachtoffer ten gevolge hebben gehad, doch vrijgesproken van de telast- gelede mishandeling, die een bestendige arbeids- onbekwaamheid zou hebben veroorzaakt, kan de strafrechter oordelend over de burgerlijke vorder- ing, schadevergoeding toekennen wegens bestendige werkonbekwaamheid van de mishandelde burgerlijke partij.

Zulks is niet in strijd met art. 4 der wet van 17 April 1878 houdende de voorafgaande titel van het wetboek van Strafvordering, welke bepaling overigens ook geldt voor de strafrechter uitspraak doende over de burgerlijke vordering.

Het strafvonnis kan immers niet in kracht van gewijsde zijn gegaan ten aanzien van omstandig- heden — in casu de bestendige onbekwaamheid van de mishandelde —, die eerst na de uitspraak in de strafzaak zijn ingetreden. Er is dan geen tegen- strijdigheid tussen het strafvonnis en de uitspraak over de burgerlijke vordering, zodat art. 4 der wet van 17 April 1878 gelaedeerde's recht op schade- vergoeding krachtens art. 1382 B.W. in geen dele kan beperken.

O.M. en Dewaelheyns t./Kostermans en cs.

Gezien ons vonnis dd. 26 Februari 1948, hetwelk ieder der drie verdachten verwijst tot een geldboete van 50 frank, vermeerderd met 60 opdecimen of een vervangende gevangenisstraf van 8 dagen voor iedere geldboete en solidair tot de kosten van het proces en hetwelk op burgerlijk gebied zegt dat de gehele verantwoordelijkheid op verdachten rust, de drie verdachten solidair veroordeelt te betalen aan de burger- lijke partij q.q. als voorschot op de toe te kennen schadeloosstelling de som van 10.000 frank met de vergoedende interesten vanaf 25 Mei 1946 tot op den dag der stelling als burgerlijke partij, zijnde 12 Fe-

bruari 1948, en met de gerechtelijke interessen vanaf 12 Februari 1948 en als deskundigen benoemt de heren Dr Soete, wetsdokter te Leuven, en Dr De Wulf, geneesheer te Corbeek-Loo, met de in voormeld vonnis omschreven opdracht en aan de burgerlijke partij q.q. akte verleent, dat zij de schade voorlopig schat op 250.000 frank onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering na neerlegging van het definitief deskundig verslag en hetwelk de kosten van de burgerlijke partij q.q. voorbehoudt, op grond dat verdachten te Goetsenhoven, kanton Tienen, op 25 Mei 1946 de misdaad of het wanbedrijf hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks hebben medegewerkt, bestaande in het vrijwillig verwondingen of slagen toebrengen aan Huysegems Marie Angeline, echtgenote Dewaelheyns Florent, met de omstandigheid dat deze slagen of verwondingen een ziekte of een onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid veroorzaakten, welk vonnis geregistreerd werd te Leuven R.A. en Dom. den 5 Maart 1948, B. 88, blz. 2, V. 4, ontvangen 216,00 fr. De Ontvanger (get.) Basteyns.

Gezien de stukken van het onderzoek;

Gehoord de getuigen in hun verklaringen (...);

De Rechtbank beslissende op tegenspraak;

1. In rechte :

Overwegende dat de gedaagden beweren niet meer tot schadevergoeding wegens bestendige werkonbekwaamheid der burgerlijke partij veroordeeld te kunnen worden, daar zij door een in kracht van gewijsde gegaan vonnis dezer Rechtbank dd. 26 November 1948, veroordeeld werden wegens slagen, die een tijdelijke onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid medebrachten, en vrijgesproken werden wegens slagen, die een bestendige onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid veroorzaakten;

Overwegende dat art. 4 der wet van 17 April 1878, houdende de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, ten einde tegenstrijdigheid tussen vonnissen in het algemeen belang te vermijden, de burgerlijke rechter bindt aan hetgeen in een onherroepelijk vonnis over de publieke vordering, steunend op dezelfde feiten, is vastgesteld; dat deze regel eveneens geldt voor de strafrechter, wanneer hij krachtens voormeld artikel bevoegd is om over de burgerlijke vordering te oordelen;

Overwegende dat het gewijsde op strafgebied noch miskend noch geschonden zou worden, als de Rechtbank zou vaststellen dat het feit waarvoor verdachten op 26 November 1948 werden veroordeeld, thans een bestendige onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid tot gevolg heeft, welke de Rechtbank destijds niet bewezen achtte; dat immers een vonnis niet in kracht van gewijsde kan gaan ten aanzien van omstandigheden die zich later kunnen voordoen;

Overwegende dat degene, die door zijn schuld aan een ander schade toebrengt, gehouden is alle zelfs onrechtstreekse schade te vergoeden en dat zodra er geen tegenstrijdigheid tussen de beslissing op burgerlijk gebied en die op strafgebied ontstaat, uit art. 4 der wet van 17 April 1878 voor de benadeelde geen enkele beperking van zijn op artikel 1382 van het burgerlijk wetboek steunend recht kan volgen (zie ook Verbreking 5 Juli 1937, Revue de droit pénal, 1020);

Overwegende dienvolgens, dat de vordering der burgerlijke partij ontvankelijk is, ook in de mate waarin zij strekt tot vergoeding van schade, die uit een bestendige onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid is gevolgd;

II. In feite : (Zonder belang).

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer — 19 November 1948.

Voorzitter : M. De Kepper.

Rechters : M.M. Moris en Hendrix.

Referendaris : M. Naulaerts.

Pleiters : Mrs. P. Deckers, Bruneel, J. Jacobs en van Hoecke.

1. Verkoop van eens anders goed. — Nietigheid van de handelingen van de « verwalter » ener vennootschap ingevolge het wetsbesluit van 10 Januari 1941. — Verkoop geen daad van normaal beheer. — Omvang van de verplichtingen van iedere opeenvolgende koper-verkoper jegens zijn koper. — Ter verbetering van de zaak gemaakte kosten. — Verrijking zonder oorzaak.
2. Bewarend beslag. — Het bewarend beslag door de eigenaar op zijn eigen goed gelegd kan niet worden omgezet in een executoriaal beslag.

1. *Krachtens het wetsbesluit van 10 Januari 1941 is nietig het plaatsen door de vijand van een vennootschap « onder Verwaltung ». Alle handelingen van de « Verwalter » zijn dientengevolge ook nietig, daaronder begrepen de verkoop van één aan bedoelde vennootschap toebehorend roerend goed.*

Voormeld wetsbesluit heeft de artikelen 2279 en 2280 B.W. t.a.v. de onder dat besluit vallende roerende goederen buiten werking gesteld.

De verkoop door de « Verwalter » is niet te beschouwen als en daad van « normaal beheer », daar het verkochte goed niet aan bederf onderhevig was en de verkoop daarvan niet noodzakelijk was voor de voortzetting van het bedrijf der vennootschap.

Hij die het litigieuze goed heeft verkocht aan de uitgewonnen koper is jegens deze verplicht tot vergoeding van de door hem geleden schade, zo krachtens art. 3 van het wetsbesluit van 10 Januari 1941 als op grond van art. 1599 B.W.

Behalve tot teruggave van de door hem ontvangen koopsom is de verkoper aan wie geen enkele fout, zelfs geen lichte kan worden verweten, niet verplicht tot verdere schadevergoeding.

De eigenaar, die de zaak van de koper-houder opeist, is jegens deze tot vergoeding van de ter verbetering van de zaak gemaakte kosten alleen verplicht in de mate van het voordeel, dat hij door de waardevermeerdering van de zaak geniet. Indien de koper deze vergoeding niet heeft gevorderd van de eigenaar kan hij haar zijnerzijds niet eisen van zijn verkoper.

De uitgewonnen koper kan evenmin van zijn verkoper een vergoeding vorderen wegens genotderving van de litigieuze zaak ten gevolge van een conservatoir beslag, daar hij het verloop van het geding kon voorzien en maatregelen nemen ter beperking zijner schade.

De oorspronkelijke koper, die wist dat hij het goed kocht van een stroman van de « Verwalter » moet als verkoper ter kwader trouw worden aangemerkt, zodat hij op grond van art. 1599 B.W. verplicht is niet alleen tot teruggave van de door hem ontvangen koopprijs doch ook tot vergoeding van de door zijn koper op de verdere verkoop gemaakte winst.

Zelfs al mocht de vennootschap het bedrag van de oorspronkelijke koopprijs ontvangen hebben dan nog zou er geen sprake zijn van verrijking zonder

oorzaak daar die oorzaak te vinden is in art. 3 van het wetsbesluit van 10 Januari 1941 krachtens hetwelk de eigenaar « in geen geval » kan verplicht worden tot teruggave van de door hem ontvangen koopprijs.

2. Bewarend beslag door de vennootschap gelegd op het haar toebehorend litigieuze goed.

Ofschoon de wet de van waardeverklaring van een bewarend beslag niet heeft geregeld kan de rechtbank niettemin vaststellen dat de gevolgde procedure deugdelijk en van waarde is. Er bestaat echter geen aanleiding om het bewarend beslag om te zetten in het executoriaal beslag daar dit laatste niet denkbaar is op het eigen goed van de beslaglegger.

P.V.B.A. Et. Lebedoff t/ Vloeberghs en Vloeberghs t/ Cs. Bouwens en cs. Bouwens t/ Gielis.

Overwegende ten aanzien van de feiten, dat tussen partijen is buiten geschil en dus vaststaat, dat het vermogen van de P.v.b.a. Etablissements Lebedoff tijdens de Duitse bezetting onder « Verwaltung » werd gesteld; dat alsoo een huifkar, toebekorende aan die vennootschap, in Maart 1943 door een stroman van de Duitse Verwalter aan G. Gillis werd verkocht tegen de prijs van fr. 5.000; dat Gillis, handelaar in paarden en voertuigen, bedoelde kar wederverkocht aan Theo Bauwens of zijn zoon Antoine de kar wederverkocht aan Jules Vloeberghs, aftrekker te Boechout, tegen de prijs van fr. 8.000; dat deze het bezit van de kar heeft behouden; dat de P.v.b.a. Et. Lebedoff op 29 Mei 1945 door de Voorzitter van deze rechtbank werd gemachtigd om de kar in bewarend beslag te nemen;

Overwegende, dat de P.v.b.a. Et. Lebedoff bij exploit van 19 Juni 1945 Jules Vloeberghs heeft gedagvaard ten einde te worden veroordeeld om op grond van art. 3 van de Besluitwet van 10 Januari 1941 de huifkar terug te geven binnen de 24 uren na de uitspraak van het vonnis en het bewarend beslag geldig te horen verklaren en in beslag bij uitvoering te horen omzetten;

Dat Jules Vloeberghs bij exploit van 4 Augustus 1945 de erven van wijlen Theo Bauwens heeft gedagvaard ten einde te worden veroordeeld om hem te vrijwaren tegen de vordering van de Et. Lebedoff en hem bovendien te betalen de som van fr. 30.000 als vergoeding wegens de aan de kar toegebrachte herstellingen en verbeteringen en de genotderving ingevolge het bewarend beslag;

Dat de erven van wijlen Theo Bauwens bij exploit van 30 October 1945 G. Gillis hebben gedagvaard ten einde te worden veroordeeld om hen te vrijwaren tegen de vordering van Jules Vloeberghs;

Dat die eisen zijn verknocht en dienen te worden gevoegd;

Overwegende in rechten, dat het onder « Verwaltung » plaatsen van de P.v.b.a. Lebedoff een schending is geweest zo van het privaats bezit als van de Belgische wetten op de handelsvennootschappen, en derhalve geen gevolg kon hebben ten aanzien van het Belgisch recht; dat de nietigheid van dusdanige maatregel trouwens voortvloeit uit de eerste Besluitwet van 10 Januari 1941, die die gevolgen heeft bepaald van de door de vijand genomen maatregelen; (cf. Verslag van de Ministerraad en officieel bericht verschenen in Stbl. 25 Februari 1941)

Dat de nietigheid van het onder « Verwaltung » plaatsen van de eisende vennootschap de nietigheid medebrengt van al de handelingen van de « Verwalter », wjl deze zonder macht heeft gehandeld;

dat alsoo de eisende vennootschap gerechtigd is om het bezit te hernemen van de goederen, die haar toebehoren, of, indien zij in derde handen verblijven, ze terug te eisen van de bezitter, zo op grond van het gemeenrecht als op grond van art. 3 van de tweede Besluitwet van 10 Januari 1941, betreffende de door de vijand genomen maatregelen houdende ontheffing uit het bezit;

Dat in het stelsel van die Besluitwet, ingegeven door het Besluit van 31 Mei 1917, volstrekt wordt afgeweken van het beginsel van de artikelen 2279 en 2280 B. Wb. en er geen aanleiding bestaat om een onderscheid te maken tussen het bezit te goeder en het bezit te kwader trouw; (Verb. 20-5-1946, J. T., bl. 349 en noot R. P.; Luik, 14-6-1945, J. T., bl. 503; id. 19-11-1945, J. T., 1946, bl. 27; Kph. Brussel, 9-4-1945, J. C. B., bl. 37; id. 4-10-1945, J. C. B. 1946, bl. 25; id. 20-7-1946, J. T., bl. 554; id. 6-11-1946, J. C. B., bl. 243 en noot R.D.)

Dat mitsdien de eisende vennootschap terecht de teruggaaf van haar huifkar vordert en de gedaagde Vloeberghs trouwens heeft verklaard zich dienaangaande naar 's rechters oordeel te gedragen;

Overwegende, dat hoewel de vordering tot geldig verklaring van een bewarend beslag door de wet niet is voorzien en een revindicatoir beslag ten deze een gepaster middel ware geweest, de inbeslagnemer nochtans het recht niet kan worden ontzegd, door de rechtbank te laten vaststellen, dat de gevolgde rechtspleging deugdelijk en van waarde is, enkel en alléén omdat de wet de in acht te nemen vormen niet voorschrijft om een bewarend beslag geldig te doen verklaren; (R. P. D. B. v° Saisie Conservatoire n° 83; Kph. Brussel, 4-10-1945, J. C. B. 1946, bl. 25)

Dat er evenwel geen aanleiding bestaat om het conservatoir beslag in een beslag bij uitvoering om te zetten, nu de bedoelde huifkar niet het eigendom is van Vloeberghs en het niet denkbaar is, dat de eisende vennootschap haar eigen vermogen bij wijze van een beslag bij uitvoering te gelde zou maken; dat zij, nu haar recht is vastgesteld, tot de terugneming van haar goed kan overgaan;

Overwegende ten aanzien van de eis, ingesteld door J. Vloeberghs: dat die eis is tweeledig: een eis tot vrijwaring tegen de vordering van de P.v.b.a. Et. Lebedoff en een eis ten principale, hebbende tot voorwerp de toekenning van een schadevergoeding van fr. 30.000, bij conclusie van eis op fr. 18.000 verminderd; dat dit onderscheid uit de termen van de dagvaarding kan worden afgeleid;

Overwegende evenwel, dat die twee leden zich feitelijk vermengen, omdat voor zover de oorspronkelijke vordering strekt tot de teruggaaf van de kar, de vrijwaring van Vloeberghs door de erven Bauwens enkel en alléén kan zijn gegrond op de wettelijke verplichting van die erven hun koper Vloeberghs schadeloos te stellen, hetzij door de oorspronkelijke vordering te doen ontzeggen, hetzij door de schade te vergoeden, welke Vloeberghs door de toewijzing van die vordering zal lijden dat, nu de erven Bauwens evenmin als Vloeberghs grond hebben om de oorspronkelijke vordering te doen ontzeggen, zij verplicht zijn Vloeberghs de hierdoor geleden schade te vergoeden op grond zo van art. 3 van de Besluitwet van 10 Jan. 1941 als van art. 1599 B.W.; dat die verplichting als een gewone vrijwaring kan worden aangemerkt, welke door Vloeberghs bij wijze van principale vordering of bij wijze van eis tot vrijwaring kan worden gevorderd; (R.P.D.B. v° Garantie n° 3 & sqq 8; 19 & sqq; 44 & sqq)

Overwegende, dat het verhaal, voorzien bij art. 3 van de Besluitwet van 10 Januari 1941, de toepassing

medebrengt van art. 1599 B. Wb.; dat derhalve de erven Bauwens in de eerste plaats gehouden zijn de koopsom terug te betalen aan Vloeberghs;

Dat bovendien de verkoop van eens anders zaak aanleiding kan geven tot schadevergoeding, wanneer de koper niet geweten heeft, dat de zaak aan een ander toebehoorde; dat niet is gesteld, veelmin bewezen, dat Vloeberghs dit zou hebben geweten; dat evenwel bij de verklaring van art. 1599 B. Wb. zekere auteurs menen, dat zo de verkoper te goeder trouw als de verkoper te kwader trouw tot schadevergoeding zijn gehouden (Planiol & Ripert, X, n° 49 en Dalloz Rép. Prat. v° Vente n° 662), terwijl De Page van oordeel is, dat de verkoper te goeder trouw niet tot schadevergoeding kan worden veroordeeld (IV, n° 32 in fine); dat de rechtbank aanneemt, dat alléén de verkoper, die op geen enkele, zelfs lichte fout kan worden gewezen, vrij moet kunnen uitgaan; dat ten deze niet is bewezen, dat Theo Bauwens of zijn erven hebben geweten of hebben kunnen weten, dat de kar die zij van Gillis, handelaar in paarden en in karren, hebben betrokken, aan een onder «Verwaltung» gestelde vennootschap toebehoorde; dat de insinuaties van Gillis dienaangaande door niets hoegenaamd zijn gestaafd; dat alzo de erven Bauwens tot geen schadevergoeding zijn gehouden; (Kph. Brussel 6-11-1946, J.C.B., bl. 243 en noot R.D. III)

Dat de eis van Vloeberghs tot schadevergoeding trouwens niet zou zijn gegrond; dat de herstellingskosten het noodzakelijk gevolg zijn van het bezit en het gebruik van het voertuig; dat de kosten, besteed voor de verbetering van de zaak, door de eigenaar zouden moeten worden vergoed, in de mate van het voordeel, dat de waardevermeerdering van de zaak voor de eigenaar heeft medegebracht; dat Vloeberghs dienaangaande niets heeft geëist van de oorspronkelijke eiseres en derhalve niet is gerechtigd om van de gedaagden in vrijwaring een vergoeding te vorderen, die hij van de oorspronkelijke eiseres had kunnen bekomen;

Dat Vloeberghs overigens heeft toegegeven, dat hij noch de herstellingen, noch de verbeteringen kan bewijzen; dat er anderzijds geen enkel middel voorhanden is om met zekerheid de werkelijke staat van het voertuig te bewijzen op het ogenblik dat de oorspronkelijke eiseres het aan de «Verwalter» heeft moeten afstaan of op het ogenblik dat Vloeberghs het heeft aangekocht; (Kph. Brussel 4-10-1945, J.C.B. 1946, bl. 25)

Dat er ten slotte geen spraak kan zijn van een vergoeding wegens genotderving, nu Vloeberghs, zodra de kar in bewarend beslag werd genomen, zichzelf wel bewust moest zijn van het verder verloop van de revindicatie en maatregelen kon nemen om zijn schade te beperken;

Overwegende ten aanzien van de eis in vrijwaring, ingesteld door de erven Bauwens: dat Gillis ongetwijfeld tot vrijwaring is gehouden; dat hij niet als een verkoper te goeder trouw kan worden aangezien, nu hij heeft toegegeven, dat zijn eigen verkoper een stroman was en dat de factuur op naam van de «Verwalter» werd opgemaakt; dat hij alzo op grond van art. 1599 B. Wb., niet alléén gehouden is tot de teruggaaf van de koopsom van fr. 7.000, doch tevens tot vergoeding van de winst van fr. 1.000, welke de erven Bauwens op de wederverkoop van de kar zouden hebben genoten;

Overwegende, dat Gillis ten onrechte de verkoop door de «Verwalter» als een daad van «normaal beheer» heeft bestempeld, waarop de Besluitwet van 10 Januari 1941 niet toepasselijk zou zijn; dat toch het voorwerp van de onderwerpelijke verkoop niet

uiteraard bederfelijk was en de verkoop er van geenszins was vereist door de noodwendigheden van de voortzetting van de handel van de oorspronkelijke eiseres;

Overwegende, dat de gedaagde wijders heeft ingebracht, dat de Verwalter op 20 Maart 1943 geen bevoegdheid meer had om de kar te verkopen, doordat het sequester sedert 15 October 1942 werd opgeheven, weshalve de Besluitwet van 10-1-1941 toepassing zou missen; dat wel is waar op 30 October 1942 in de bijvoegsels van het Stbl. (n° 13077) een bericht is verschenen, waaruit blijkt dat «l'assemblée générale» extraordinaire de la S.p.r.l. Et. Louis Lebedoff a »pris acte que la société n'est plus sous séquestre » par suite du transfert des parts sociales à des personnes aryennes, avec approbation du Militär- » befehlshaber in België und Nordfrankreich. Mr. » Walter Toepfer est nommé gérant, pour la durée de » la société, ... Get. : Der Verwalter : A. Muelhaupt. » Le gérant : W. Toepfer»; dat die akte de buitenbezitstelling van de oorspronkelijke eiseres, waarvan de «Verwaltung» slechts de voorbode was, heeft bekrachtigd; dat aan dusdanige «germanisering» van de vennootschap evenzeer gelding behoort te worden ontzegd als aan de «Verwaltung»; dat het bewijs, dat die akte slechts een verduistering is geweest, reeds voldoende blijkt uit het feit, dat de Verwalter vijf maanden na de opheffing van het sequester nog goederen van de zogezegd «Arisch» gemaakte vennootschap van de hand heeft gedaan;

Overwegende, dat de gedaagde ten slotte heeft aangevoerd, dat de oorspronkelijke eiseres de opbrengst van de verkoop heeft genoten en zich zonder oorzaak zou verrijken, indien zij nu hare kar terug zou krijgen; dat vooreerst uit het feit, dat 22 Maart 1943 de Verwalter de opbrengst van de verkoop bij de Société Française de Banque et de Dépôts heeft gestort en dat die bank de rekening van de heren Lebedoff hiermede heeft gecrediteerd, geenszins volgt dat die heren het geld hebben ontvangen; dat vervolgens, mochten zij zelfs het geld hebben ontvangen, dit niets zou kunnen afdoen; dat luidens art. 3 van de Besluitwet van 10 Januari 1941 de beroofde eigenaar zijn goed van elke bezitter mag terugvragen, terwijl hij «in geen geval» tot de teruggave van de voor dit goed betaalde prijs kan worden verplicht; dat derhalve Gillis «in geen geval» het door de oorspronkelijke eiseres eventueel genoten bedrag in vermindering mag brengen van de som, die hij aan de erven Bauwens is verschuldigd; dat hij dit niet als een onrechtmatige verrijking van de oorspronkelijke eiseres kan bestempelen, nu het louter de toepassing is van hetgeen de wetgever heeft gewild en de eventuele verrijking van de oorspronkelijke eiseres haar oorzaak zou vinden in de wet; (De Page, III, n° 32, 40C; Luik, 19-11-1945, J.T. 1946, bl. 27)

Gezien artikelen 2, 34 en 40 van de Wet van 15 Juni 1935;

Voegt de 3 samenhangende rechtszaken ingeschreven sub nis 10546, 10727 en 11097 van de algemene rol;

Rechtdoende op de eis, ingesteld door de P.v.b.a. Et. Lebedoff: veroordeelt J. Vloeberghs om de huifkar aan de eiseres terug te bezorgen binnen de 24 uren na de betekening van dit vonnis; verklaart geldig het bewarend beslag van deurwaarder J. De Coninck van 12 Juni 1945; en, mocht de gedaagde in gebreke blijven de kar terug te geven binnen de bepaalde termijn, machtigt de eiseres om die kar terug te nemen door de eerste daartoe aangezochte deurwaarder; verwijst de gedaagde in de proceskosten, tot de

uitspraak aan de zijde van eiseres op fr. 588 begroot, kosten van bewarend beslag inbegrepen;

Rechtdoende op de eis ingesteld door J. Vloeberghs: veroordeelt de erven Bauwens om aan eiser te betalen de som van fr. 8.000, met en benevens de gerechtelijke interesten sedert 4 Augustus 1945, de kosten van de oorspronkelijke vordering van de P.v.b.a. Et. Lebedoff en de kosten van de eis van Vloeberghs, deze tot de uitspraak aan zijde van Vloeberghs op fr. 321 begroot; ontzegt het meerdere geëiste;

Rechtdoende op de eis ingesteld door de erven Bauwens: veroordeelt G. Gillis om de eisers te vrijwaren en schadeloos te stellen voor de veroordeling, tegen hen uitgesproken ten voordele van J. Vloeberghs zo ten aanzien van de hoofdsom als van de interesten en kosten; verwijst G. Gillis in de kosten van de eis tot vrijwaring, tot de uitspraak aan de zijde van de erven Bauwens op fr. 216 begroot; verleent akte aan Gillis van zijn begroting van de eis;

Verklaart dit vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar niettegenstaande elke voorziening en zonder borgtocht.

VREDEGERECHT TE BOOM

16 Maart 1949

Vrederechter: M. Van den Bergh.
Pleiters: Mrs. Van Roosbroeck en Marck.

Onverschuldigde betaling. — Terugvordering van onverschuldigd uitbetaald salaris van een wegens incivisme ontslagen bediende der N.M.B.S.

N.M.B.S. t/ Louwet.

De rechtsbetrekkingen tussen de N.M.B.S. en haar personeel worden beheerst door de bepalingen van het statuut van eerstgenoemde t.a.v. alle daarin geregelde onderwerpen, wordende ieder lid van het personeel geacht, dat statuut door zijn indiensttreding te hebben aanvaard. Slechts t.a.v. de niet in het statuut geregelde onderwerpen blijven de bepalingen gelden van de wet op het dienstcontract alsmede van de wet op het arbeidsgerecht.

De in het geding zijnde verplichting van een wegens incivisme ontslagen bediende tot teruggave van ten onrechte ontvangen salaris is bij voormeld statuut geregeld.

Aan het terugvorderingsrecht van de N.M.B.S. doet niet af de in de regeling voorziene mogelijkheid ener transactie, daar het ter uitsluitende beoordeling van het bestuur der N.M.B.S. staat of het van die mogelijkheid ener transactie, al dan niet wenst gebruik te maken.

De vordering tot terugbetaling vindt haar grondslag in de artikelen 1235 en 1376 B.W. De vrederechter is derhalve bevoegd daarvan kennis te nemen met uitsluiting van het arbeidsgerecht en de vordering valt slechts onder de gewone dertigjarige verjaring, niet onder de in art. 28 van de wet van 7 Augustus 1922 bepaalde verjaringstermijn van één jaar.

Aangezien de vraag strekt ten einde verweerder zich te horen veroordelen tot terugbetaling van fr. 8.921,— met de rechterlijke interesten en kosten, het hoofdbedrag zijnde een wedde ten onrechte aan ge-

daagde betaald van 6 tot 30-9-1944, en de extra-toelage; genaamd 13e maand.

Bevoegdheid en Verjaring :

Aangezien verweerder, voorheen bureelchef in dienst van aanlegster, niet ontkent het gevraagde bedrag ontvangen te hebben, maar opwerpt dat wij onbevoegd zouden zijn van dit geschil kennis te nemen, het Arbeidsgerecht-Bediendekamer, alleen bevoegd zijnde, en de eis verjaard bij toepassing van art. 28 der Wet op het Dienstcontract van 7 Augustus 1922.

Aangezien aanlegster, private nijverheidsonderneming, in principe voor alle geschillen voortspruitend uit een dienst- of arbeidscontract met leden van haar personeel onder de bevoegdheid valt van het Arbeidsgerecht, voor zover die geschillen vallen binnen het toepassingsveld van art. 43 van de Wet op het Arbeidsgerecht van 1926 ;

Aangezien echter aanlegster van een bijzonder statuut geniet en het Verbrekingshof bij arrest van 29-4-1937 (pas I - 131) heeft aangenomen dat : « De verhoudingen van de N.M.B.S. met haar personeel ontsnappen aan de toepassing van het gewoon recht, en dus aan de toepassing van de wet van 7 Augustus 1922 nopens het bediendencontract in die mate dat de hogergenoemde verhoudingen geregeld zijn door de bijzondere beschikkingen van het statuut zelf, dat opgesteld werd ingevolge de regels vervat in art. 13 der wet van 23 Juli 1926.

Aangezien dit arrest als volgt dient toegepast, naar ons inzien :

1° Het statuut is de soevereine wet tussen aanlegster en haar leden voor al wat het statuut voorziet — door indiensttreding bij aanlegster aanvaardt de dienstnemer dit statuut.

2° Voor al wat niet voorzien is door het statuut blijft aanlegster in haar betrekkingen met haar leden, en voor alle geschillen betrekkelijk dienst- en arbeidscontract, arbeid en arbeidscontract onderworpen aan de Wet op het Dienstcontract van 7 Augustus 1922 en de Wet op het Arbeidsgerecht.

Aangezien aanlegger voorhoudt dat het statuut juist het kwestige geval niet voorzien heeft.

Aangezien dit ons leidt tot het onderzoek der feitelijke omstandigheden der zaak, het onderzoek van het Statuut en de toepassing op het in het geding zijnde geval.

1° Feitelijke omstandigheden der zaak :

Gedaagde werd op 1 September 1944, zoals alle bedienden van aanlegster, vooruit betaald.

Bij algemene maatregel werd hem een dubbele wedde uitbetaald uit oorzaak van de moeilijkheden, die men voorzag bij de nakende bevrijding, en de gebeurlijke onmogelijkheid regelmatig in de maand October betalingen te kunnen doen.

Het staatsbestuur had aldus gehandeld ten opzichte van zijn personeel ; hoewel private nijverheidsonderneming — met tussenkomst van de Staat — had aanlegster goed gevonden hetzelfde te doen. De werkelijkheid was nog beter dan de vooruitzichten : het tempo der bevrijding was zo snel dat op 1 October 1944 de wedden toch regelmatig konden uitbetaald worden.

Bij besluit van de Regent van 25 October 1944 werd toelating verleend aan het Staatspersoneel, het voorschot van een maand, betaald begin September, te behouden als extra-vergoeding.

2° Statuut :

Op 4 December 1944 besloot het bestuur der N.M.B.S. bij bericht Nr. 51 P, dit besluit na te volgen, hoewel het niet van toepassing voor haar was.

Zij deed dit uit vrije beweging in de voorwaarden, door haar vrijelijk bepaald. Bericht Nr 24 P van 15 Maart 1946 vult als volgt bericht Nr 51 P van 1944 aan :

De betaling van de toelage wordt in beraad gehouden voor de na de bevrijding bij ordemaatregel geschorste bedienden. Kunnen alleen de toelage genieten, de bedienden tegen welke geen bezwaar wordt aangehouden. De toestand van deze bedienden, die het extra-voorschot reeds getrokken hebben, zal dienovereenkomstig worden herzien wanneer een beslissing te hunnen opzichte zal worden getroffen. Elk twijfelgeval moet voor speciale beslissing worden voorgelegd aan Bureau 52-3-1.

Deze toestand mag thans geregeld worden als volgt:

Worden voorgoed van het genot van deze toelage uitgesloten de bedienden, die wegens hun burgerlijke gedragingen tijdens de bezetting, één der volgende tuchtstraffen of een ermede gelijkgestelde of in vervanging komende straf opgelopen hebben, de schorsing als tuchtmaatregel, de verlaging in rang, het ontslag van ambtswege en de afzetting.

...De afgezette of ontslagnemende bedienden, voor wie het niet mogelijk mocht geweest zijn de ten onrechte uitbetaalde sommen terug te vorderen zullen gemeld worden — met volledig dossier van het geschil tot staving bijgevoegd, aan bureau 53-3 betwiste zaken, dat zal oordelen of het nodig is de terugvordering door te drijven.

3° Toepassing van het Statuut op gedaagde :

Op 6 September 1944 werd gedaagde door een lid van de Weerstand, tevens lid van het personeel van aanlegster aangehouden.

Op 17-10-1947 werd hij door de Krijgsraad verwezen tot een gevangenisstraf van 18 maanden; dit vonnis bekwam kracht van gewijsde. Op 16 December 1947 gaf Groep Antwerpen, Bureau P — Sectie 3 — 314 I BD, bericht aan gedaagde, dat hij was afgezet overeenkomstig de voorschriften van bericht Nr 32 P van 13-4-45 van rechtswege, en deze afzetting is ingegaan op 6-9-1944, op welke datum hij geschorst werd; Tevens werd hem het genot ontzegd van de extra-toelage, genaamd 13e maand, en werd hem terugbetaling gevraagd van, na betaling der wedde, tot 6-9-1944 (dag der aanhouding) het meerder betaalde, zijnde de wedde ten onrechte vereffend voor periode van 6 tot 30-9-44, frs. 8921.—

De dienst der Financiën Bureau 34-31, Sectie 8, deed evenzo.

De Raad van Beheer beslist tot afzetting in dato 14 Januari 1948, in overeenstemming met a. 36 en 40 van het tuchtreglement, luidend dat de disciplinaire schorsing — na uitspraak omgezet in strafberoving medebrengt van wedde of salaris, gedurende de periode waarvoor ze werd uitgesproken.

In rechte :

Aangezien uit dit alles blijkt dat het Statuut van aanlegster wel degelijk het geval voorziet, onder welks toepassing gedaagde valt.

Aangezien deze niet aanvoert, dat het Statuut onwettelijk zou zijn, de toepassing tegenover hem gedaan op onregelmatige of onwettige wijze is geschied, of door een niet statutair beheer of rechtscollege.

Aangezien gedaagde er zich alleen over beklagt « dat het bericht 24 J van 10 Maart 1946 van Bureau 53-3, een volledige transactiemogelijkheid toestaat, zodat heel de terugvordering had kunnen achterwege blijven met wat goede wil ».

Aangezien het ons niet vrij staat ons te stellen in

plaats van Bureau 53-3 en kwijtschelding van het geleverde te verlenen;

Aangezien in feite en volgens de regelmatig en wettelijk genomen beslissing van aanlegster, het dienstcontract tussen partijen heeft opgehouden te bestaan in dato 6 September 1944.

Dat derhalve voor het tijdperk van 7 September 1944 tot einde September gedaagde ten onrechte wedden heeft genoten, deze een onverdiende verrijking voor hem uitmaken, waarvoor geen tegenprestatie werd geleverd door arbeid, hij niet in de voorgeschreven voorwaarden verkeerde of heeft verkeerd om te genieten van een extra-toelage, en hij tot teruggave is verplicht;

Aangezien het onze bevoegdheid niet te buiten gaat die te bevelen bij toepassing van het arrest van Verbreking voorop gemeld, en bij toepassing van de artikelen 1235 en 1376 van het B.W. de vraag als rechtsbasis dragend dat de wedde ten onrechte en zonder oorzaak is betaald, en een periode bestrijkend volgend na beëindiging van het dienstcontract, zodat geen toepassing kan gemaakt worden van de Wetten op het dienstcontract en het Arbeidsgerechtigd.

Aangezien evenmin de verjaring kan ingeroepen worden van één jaar voorzien door art. 28 van de wet van 7 Augustus 1922, de dertigjarige verjaring enkel van toepassing zijnde voor schuldvorderingen van betalingen gedaan zonder wettige en geldige oorzaak.

Aangezien gedaagde er zich niet over mag beklagen dat de terugvordering pas in 1948 gedaan wordt, daar aanlegster heel wijselijk op de beslissing van de Krijgsraad niet mocht vooruitlopen; dat haar gedragingen nadelig voor gedaagde konden werken, en deze zich alsdan terecht daarover zou beklaagd hebben.

Om deze redenen :

Verwerpen het ingeroepen middel van verjaring; Verklaren Ons bevoegd.

Veroordelen gedaagde tot betaling aan aanlegster van acht duizend negen honderd een en twintig frank.

Verwijzen gedaagde insgelijks tot de rechterlijke instellingen en de kosten van het geding,

Verklaren ons vonnis uitvoerbaar spijts alle voorziening en zonder borg.

BIBLIOGRAPHIE

VON HENTIG H., *Crime. Causes and conditions*. New-York en Londen, 1947, in 8°, XII + 380 p.

In de reeks Mac Graw-Hill Publications in Sociology, waarin reeds zovele belangrijke boeken verschenen heeft de wereldberoemde criminoloog Professor Hans von Hentig van de Universiteit van Kansas City een voor de Europeërs totaal nieuwe methode voorgesteld bij het wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken en het milieu waarin de misdaden ontstaan. Von Hentig maakt deel uit van de Amerikaanse « avant-garde » op het gebied der criminologie. Dit boek is het eerste ener trilogie. Theoretische uiteenzettingen en hypothesen, zoals men die vindt in onze Europese criminologische werken, worden bij hem telkens uitvoerig getoetst aan de werkelijkheid : deze gegevens worden bijeengebracht door rechters, politieambtenaren, bewakers, gevangenisdokters, misdadigers en slachtoffers.

Von Hentig heeft zijn belangrijk boek in vier delen ingedeeld. In het eerste deel zet hij het belang uiteen van de criminologie en haar betrekkingen met zusterwetenschappen, verder de moderne methodes om de

misdaden te ontdekken, waarbij ons ontelbare statistieken worden voorgebracht.

Aan de hand van dezelfde praktische voorbeelden en statistieken schetst hij in het tweede deel de physiologische oorzaken van de misdaad. Achtereenvolgens bewijst hij dat het geslacht, de ouderdom en het ras zeer dikwijls bepalend zijn bij het ontstaan van vele misdaden.

In het derde deel — naar onze mening het beste — worden de sociale oorzaken van de misdaad in het licht gesteld: werkloosheid, armoede en andere economische oorzaken leiden zeer dikwijls tot misdaden, terwijl anderzijds de omgeving, stiefouders, gebroken families door dood, echtscheiding of verlating, haarden zijn van misdaden. Eindelijk heeft Von Hentig zeer veel aandacht besteed aan de gevolgen van de oorlog als misdaadverwekker, evenals aan de naoorlogse periode als criminogene entiteit.

Dit werk levert ongetwijfeld een sterk gedocumenteerde bijdrage tot de moderne sociologie en criminologie.

L. Th. Maes.

MEDEDELINGEN

De Koninklijke Commissie voor de uitgave der Oude Wetten en Verordeningen.

De eerste aflevering van het 16^e boekdeel van de Handelingen van de Koninklijke Commissie voor de Oude Wetten en Verordeningen van België (Brussel, 1949) bevat, na het proces-verbaal der vergadering van 27 Februari 1948, een omstandig verslag van Prof. P. Bonenfant betreffende de uitgave van een chronologische lijst der Bourgondische Ordonnantien (p. 3-17).

Prof. Eg. I. Štrubbe analyseert en publiceert een der belangrijkste bronnen voor de kennis van het erf- en huwelijksgoederenrecht van het Brugse Vrije: nl. het Ontwerp «Deelbouck vanden Lande ende Appendantsche van den Vrijen», van griffier Wouter van den Hecke in 1521 opgesteld. Tussen 1460 en 1522 heeft er een eenmaking van het erf- en huwelijksgoederenrecht in het Brugse Vrije plaats gegrepen. Wanneer deze eenmaking geschied is, kan met zekerheid uit de tekst van het ontwerp-deelboek afgeleid worden. Het is ter gelegenheid van het opstel van het ontwerp, en dus in 1521, dat de afzonderlijke regelingen zijn afgeschaft (p. 17-37).

Prof. Ch. Verlinden ten slotte ontleedt en publiceert een door hem te Gent ontdekte Franse vertaling van een wetboek voor zeeverzekeringen volgens de Antwerpse Costuimen, door het Spaanse consulaat te Brugge in 1569 uitgevaardigd. Het Antwerpse zee-recht, uit de dagelijkse zakenpraktijk en gewoonten ontstaan, heeft zijn vaste vorm gekregen onder de invloed van de Spaanse juridische gedachte, zoals zij tot uiting komt in de hogergenoemde ordonnantie van 1569 en in de regeringsordonnantie van 1571. Met deze laatste is het wetboek van 1569 de voornaamste basis voor onze kennis van het Antwerpse zeerecht der 16^e eeuw en een der belangrijkste bronnen voor de studie van datzelfde recht in de Moderne Periode. Daar het Antwerpse zeerecht zeer verspreid was buiten de Nederlanden, is deze consulaire ordonnantie merkwaardig voor de studie van de techniek der Spaanse handelaars der Nederlanden in hun betrekkingen met de Spaanse kolonies (p. 38-142).

De volgende aflevering van dit belangrijke tijdschrift zal in Maart 1950 verschijnen.

L. Th. Maes.

Het oudste wetboek van de wereld.

Tot nog toe gold de Codex Hammurabi, uit 1700 v. C., als de oudste wettenverzameling van de wereld. In het begin van 1948 nu heeft Prof. A. Götze, van de Yale University, die toen aan de American School of Oriental Research in Bagdad werkzaam was, een in het Akkadisch — waarmede de Semietische taal van Babylonië en Assyrië wordt aangeduid — geschreven wetboek ontdekt, dat ca. 250 jaar ouder is. Dit is dus onbetwistbaar de oudst bekende rechtsoptekening van de hele wereld. Daar het nog wel een hele tijd zal duren alvorens Prof. David in samenwerking met Prof. Götze een groot werk betreffende dit nieuw gevonden wetboek zal publiceren, heeft Prof. M. David thans reeds een synthetisch overzicht geschetst, waarin hij de voornaamste punten uit het wetboek bekend maakt, en deze telkens vergelijkt met het oudste bijbelse recht en met de Codex Hammurabi. Het hoeft geen betoog dat deze studie, uitgegeven vanwege de Stichting voor niet-Westers Recht, gevestigd te Leiden, een uitzonderlijk groot belang bezit voor de rechtsgeschiedenis. («Een nieuw ontdekte Babylonische wet uit de tijd vóór Hammurabi», Leiden, 1949, 28 p.).

L. Th. Maes.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen. — December 1949, nr 12. F. Vranken: De vervreemding van de handelszaak toebehorend aan minderjarigen. —

W. Janssens: Het beroepsgeheim van de notarissen en de fiscale wetgeving. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 45-46, 31 December 1949.

Mr. A. Bockwinkel, Bewezen deelneming aan onbevoegde uitvoering? — Mr. H.H. Steneker, Activa van buitenlandse rechtspersonen in de Staat New York. — Mr. U.N.J. De Graaff, De mentaliteit der beursdeskundigen. — Mr. Eling Visser, De woonruimtetwet en het Ned. Juristenblad. — Mr. W.L. Sniijders, Bedrijfsorganisatie en Economische Regelingen. — Mr. J. Van Der Deure, De kantonrechter als stroman? — Mr. J. H. Polenaar, «Verouderde ideeën». — Mr. J.F.M.J. Jansen, Nogmaals art. 1 Prijsvormingsbesluit. — Prof. Mr. M.P. Vrij, Statistiek en Strafcassatie.

Advocatenblad. — Nr. 10, 15 December 1949.

Mr. J.J.A.H. Houben, Een vrije procedure; Mr. D. Bijdendijk, Regards sur l'influence latine en Europe et aux Pays-Bas; A.J. Moll, Golfwedstrijd.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie. — Nr. 4118 van 24 December 1949.

Prof. Mr. J. Eggens, Het wetsontwerp op de opheffing van de handelings-onbekwaamheid van de gehuwde vrouw.

Journal des Tribunaux. — 25 December 1949. — Nr. 3833.

Table des matières parues au cours de l'année 1949.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités. — Nr. 10, December 1949.